

קובץ

"א משיח איד"

והוא ליקוט מדברי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
בהם נתבארה רוח ואופן עבודת היהודי
ב"ימינו אלו ימות המשיח"

תשורה

משמחת הנישואין של הרה"ת שלום דובער שי'
ומרת חי' מושקא שתחי'
ניסילביץ
ט"ו תמוז ה'תשפ"ד

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

פתח דבר

נמצאים אנו בזמן מיוחד, "זמן השיא" לגאולה האמיתית והשלימה. התקופה בה אנו נמצאים זכתה לכינוי "ימות המשיח", וכדברי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בהמשך לכך, כי "צריכים רק "לפתוח את העיניים", ואז רואים שנמצאת כבר הגאולה האמיתית והשלימה בפשטות".

כפועל יוצא מכך, הוטלה עלינו 'השליחות היחידה' והיא "קבלת פני משיח צדקנו". ענין זה, מקיף את כל עניני השליחות ואת כל פרטי החיים, העבודה והמבצעים וכו'.

דורנו דור השביעי – הדור עליו הוטלה המשימה לגמור המשכת שכינה בתחתונים, זכה להוראות וכיווני עבודה ייחודיים בסדר היום היהודי בכלל והחסידי בפרט. זהו הדור האחרון לגלות והראשון לגאולה, ועובדה זו הורגשה בדרך העבודה אותה טווה נשיא הדור הרבי מלך המשיח, החל מיום קבלת הנשיאות.

אך באופן מיוחד, בולטת הגישה והאווירה הגאולתית ככל שהתקדמו השנים והתקרבו אל הגאולה השלימה. הדבר בא לידי ביטוי הן בשיחות ובמאמרים והן ובאופן בולט בהוראות לפועל שניתנו מעת-לעת מפי קדשו של הרבי. בשיחות השנים האחרונות ובפרט מהשנים תנש"א-נ"ב, הרבי מדריך ומטיל הוראות ושליחויות חדשניות למדי, ולדוגמא: שמחה בטהרתה, לימוד עניני גאולה ומשיח, הכרזות שונות שיש לפרסם לכל אנשי הדור, ועוד ועוד, והדברים כבר לוקטו שוב ושוב ופורסמו בבמות שונות.

מתוך מבט עקבי ומקיף על השיחות הללו עולה ומתבהרת תמונת הדברים: הרבי עמל לשחרר אותנו מהתפיסות הגלותיות שכ"כ מושרשות בנו, ומרומם אותנו למבט, אוירה וחיים של ימות המשיח. כחלק מכך, הרבי מורה שהנהגת בני ישראל עתה תהיה מעין ודוגמת חיי והנהגת בני ישראל בימות המשיח.

החשיבה הכללית, הגישה בעבודת ה' האישית וצורת ואופן העבודה בכל ענין וענין, כלו אלו מקבלים אור חדש בשנים אלו. חלקם באמירות ברורות המצביעות על 'חידוש' ו'שינוי כיוון', וחלקים הינם דברים הנאמרים בדרך פשיטות, אשר במבט מדוקדק עליהם ובהשוואה לדברים שנאמרו בעבר, מסתבר שהדברים מחודשים.

וכשם שתורת החסידות איננה ח"ו חלק נוסף וחדש בתורה, אי"ז אלא שעל ידי לימוד החסידות והעבודה בדרכי, קיום התומ"צ מקבלים 'אור חדש', כך בענינינו: הגישה הגאולתית החדשנית, מאירה כל צעד ושעל בעבודת ה' ובדרך החסידות בה אנו צועדים כבר שבעה דורות, באור חדש, אור הגאולה האמיתית והשלימה.

*

מכיון שהדברים מפוזרים ברחבי תורתו של הרבי מהשנים האחרונות, ואף גם זאת שהדברים נמצאים פרושים בשיחות רבות ובד"כ לא כשיחות שלימות אלא בשילוב

הנושאים הנידונים באותם זמנים, קשה לקורא המצוי לעמוד על התמונה הכוללת העולה מהכל יחדיו.

וזו מטרת קובצנו: זהו ניסיון ללקט ולקבץ לפונדק אחד, את כל עשרות הציטוטים, ההוראות וכו' שנאמרו במהלך השנים האחרונות, העוסקים בהדרכה הנוגעת לחיי היום-יום בעבודת ה', כמו: עבודת התפילה, הידור בקיום המצוות, עבודת התשובה, עסק הפרנסה ועוד.

משום כך נקבע שם הקובץ – "א משיח איד" (מטבע-לשון הנלקח משיחת ערב-פסח תשמ"ח), על-שם תוכנו: אורח-חיים של יהודי החי 'משיח'.

[בקובץ זה לא נלקטו הביטויים הנפלאים של הרבי העוסקים במהות התקופה והזמן בו אנו נמצאים. אלו לוקטו ויצאו לאור בכו"כ בימות, ובראשם – הספר 'בשורת הגאולה'].

*

להלן כמה נקודות כלליות בנוגע לאופן עריכת הקובץ:

(א) בניסוח הסעיפים, נעשתה השתדלות להיצמד ללשון הרב. יחד עם זאת, לצורך קריאה שוטפת, נעשתה עבודה קלה של: שינוי הסדר, הוספת מילות קשור, דילוג מילים ועוד כיו"ב. העריכה נעשתה בדרך-אפשר ושגיאות מי יבין.

(ב) בכו"כ שיחות מהתקופה הזו, קיימת התייחסות להתקדמות ומוכנות העולם לגאולה, דבר המתבטא באפשרות כיום לקיים תורה ומצוות בנחת ונוגע לבסיס העבודה בעיני הגאולה. לנושא זה לא נכנסו בקובץ זה.

(ג) ישנן עוד נקודות רבות שנתבארו בשיחות השנים הללו, מהם יש ללמוד הן גישות חשיבה משמעותיות בעבודת ה' בהתאם לתקופתנו אנו, והן הוראות פרטניות מעשיות, אך בהחלט לא התיימרנו להקיף הכל בחיבור זה (מה גם שהזמן הקצר לא הניח להגיה את החומר כדבעי), ועוד חזון למועד.

*

חוברת זו נערכה ע"י החתן הרה"ת שלום דובער שי' ויוצאת לאור לזיכרון טוב מיום החתונה עב"ג חי' מושקא שתחי' ניסילביץ, יום ראשון ט"ו תמוז ה'תשפ"ד.

תפילתנו ואיחולנו שיבנו ביתם בנין עדי עד, על יסודי התורה והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה זו תורת החסידות, ויזכו לקבל פני משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה ותיכף ומיד ממש!

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

תוכן עניינים

7	מבוא
17	פרק א' ♦ הצפיה, ההשתוקקות והבאת הגאולה הצבת המטרה מול העיניים / ציפיה ותשוקה לצד שגרה בעבודת ה' / תשוקה לגאולה / תשוקה עם שמחה
20	פרק ב' ♦ לחיות גאולה הכח לחיות גאולה כבר כיום / לחיות משיח – השלכות מעשיות
24	פרק ג' ♦ עבודת ה' מצד עצם הנשמה העבודה מצד עצם הנשמה / השלכות מעשיות
28	פרק ד' ♦ הנהגה ניסית והנהגה מדודה הנהגה ניסית / שילוב של בלי-גבול וגבול
31	פרק ה' ♦ ההכרה בניסיו של הקב"ה / הוספה בעבודת ה' / "רבות מופת"
32	פרק ו' ♦ יחס היהודי לעבודה בעולם (ולגלות) היחס לעבודה בעולם ודירה בתחנותים / היחס להתמודדויות שמצד העולם / היחס לעניני הגלות
35	פרק ז' ♦ התקשרות לרבי הנתינת כח שע"י ההתקשרות / הכל חזור בהבאת הגאולה
36	פרק ח' ♦ ביטול ותענוג דרגות בביטול / האדם כמציאות בפ"ע לצד ביטול בתכלית
38	פרק ט' ♦ מציאותו של יהודי היחס לצרכים וענינים גשמיים / היחס לעניני הגוף של הזולת
40	פרק י' ♦ מהות ואופן עבודת ה' של יהודי אופן העבודה / מציאותו הגשמית של יהודי כביטוי לאלקות / חיבור לקיום המצוות / הגישה למציאות העולם / גילוי ה' אצל יהודי
44	פרק י"א ♦ יסודות בדרכי העבודה בירור רצון ה' / המניע הנכון – רצון ה' / בדיקה עצמית ביחס לרצון ה'
46	פרק י"ב ♦ פרטי עבודת ה' של יהודי קריאת-שמע שעל המטה / מודה אני וברכות השחר / עבודת התפילה / לימוד התורה / אמירת ברכה / עניני הרשות / דאגה לזולת ולסביבה / פתיחה בברכה ובשלום

- פרק י"ג ♦ **הנהגה עם הזולת** 50
נתינה ללא תועלת אישית / גם ביחס לצרכי הגוף / עיקר היחס לזולת
- פרק י"ד ♦ **הנהגה של שמחה** 52
שמחה בטוהרת / הוספה בשמחה / שמחה בגילוי
- פרק ט"ו ♦ **אופן עשיית התשובה** 53
מתוך תנועה של התעלות / מתוך שמחה / בקלות ביחס לשאר המצוות
- פרק ט"ז ♦ **היחס לענינים שליילים אצל יהודי** 55
ירידה רוחנית - חיצונית בלבד / חסרונות באופן קיום המצוות וכדו' - חיצוניים בלבד
- פרק י"ז ♦ **קירוב הזולת** 57
הגישה הנכונה / מבט נכון על יהודי / השפעה יעילה
- פרק י"ח ♦ **הרווחה גשמית ליהודי** 59
רחבות ועשירות / הרחבה ומנוחת הגוף והנפש
- פרק י"ט ♦ **ענינים גשמיים של יהודי** 61
עניני אכילה ושתייה / עניני הרשות מעוררים את היהודי / השימוש הנכון בעניני העולם / עסק הפרנסה ודרכי הטבע
- פרק כ' ♦ **הנהגה בעניני מסחר וניהול חשבון** 65
הנהגה נכונה בין שותפים / היעילות בשותפות / שותפות בתוך המשפחה
- פרק כ"א ♦ **נתינת הצדקה של בעל עסק** 67
בהרחבה ובתענוג / הוספה בצדקה / זריזות
- פרק כ"ב ♦ **שבת של יהודי** 69
מצב גאולתי / עונג שבת / סעודת שבת משפחתית / השפעת השבת על ימות החול
- פרק כ"ג ♦ **חינוך הילדים** 71
חינוך לקראת הגאולה / תשוקה לאלקות / נפש אלוקית של ילד / יצר-הרע של ילד / החדר והחפצים הפרטיים / אכילה ושתייה / והשיב לב אבות על (יד) בניו / דוגמא חי' / מענה לילדים על ניסים בזמנו
- פרק כ"ד ♦ **לימוד חסידות** 76
חסידות כמרגליות / תומכי תמימים כהכנה לגאולה / חסידות כעיקר

מבוא

חסידות - טעימה מהגאולה

בבסיסה של הגאולה האמיתית והשלימה עומד החידוש הגדול: התגלות הבורא בעולם הזה הגשמי, "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו". כלומר, בשונה מהמציאות המוכרת לנו כיום, בה ה'עולם' מלשון 'העלם והסתר' עושה את "תפקידו" כדבעי ומעלים לחלוטין על מציאותו של הקב"ה, בגאולה "יהי' ה' למלך על כל הארץ" – בפשטות ובגילוי ממש.

הגאולה, שתגיע לשיאה ושלמותה באלף השביעי לבריאה, נמשלה ליום השביעי בשבוע – 'שבת-קודש'. וכלשון חז"ל – "יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים". ובהתאם למנהג הקדוש לטעום ממאכלי השבת כבר ביום שישי בשבוע, כך עוד טרם הגאולה, בהיותנו עדיין בגלות בו המציאות האלוקית מוסתרת, זכינו לגילוי תורת החסידות המהווה טעימה מהגילוי האמור של הגאולה.¹

תורת החסידות מגלה אלוקות בעולם. כך, יהודי הלומד חסידות, וודאי באם הוא מתבונן בזה לאחמ"כ ומתפלל עם מה שלמד (ולשם דוגמא: יהודי הלומד את פ"א בשעה"ה"א ומתבונן עד שמחדיר היטב במוחו את ההכרה בכך שמציאותם האמיתית של הנבראים אינה אלא דבר ה' המהוה אותם בכל רגע ורגע מאין ליש), הרי הוא מתרומם באותה-עת מעל למגבלות העולם. העולם לפתע פחות תופס אצלו מקום, ונפשו חווה גאולה פרטית², גאולה מהתפיסה של הגוף והנפש הבהמית המעלימה ומסתירה על כל סממן אלוקי.

זוהי אם כן טעימה ממש מהגאולה.

לחיות גאולה

אך מסתבר כי זו לא נקודת השיא אלי' ניתן להגיע עוד בתוך זמן הגלות: ששה דורות עסקו בתורת החסידות ו"טעמו" מהגאולה. והנה הגיע הדור השביעי, דור עליו הכריז הרבי מיד בהקמתו כי הוא דור הגאולה. בשנים מאוחרות יותר הודיע הרבי כי "הגיע זמן גאולתכם"³, ועד שהכריז כי נמצאים כבר בימות המשיח וצריכים רק לפתוח את העיניים ולראות שנמצאת כבר הגאולה בפשטות⁴.

כעת, כאשר הגאולה כבר פה ולא נותר אלא "לקבל" אותה אל תוכנו, זכינו להוראה חדשנית: עלינו 'לחיות' כבר כעת את ה'גאולה'. הגאולה איננה משהו רחוק שיבוא "אחרי" התקופה הנוכחית, אלא היא כבר כאן. במילא, יש להתחיל "לחיות" אותה.

1. ראה שיחות י"ט כסלו לקו"ש חלק ב, טו, כ, ל. דבר מקץ, ועוד.

2. ראה תניא אגרת הקודש ד.

3. ראה ספר בשורת הגאולה אות א ואילך.

4. שיחות מוצאי י"ט-כ' כסלו ה'תשנ"ב ביחידות כללית. וראה שיחת כ"ח סיון תנש"א.

במהלך השנים הרבי לימד כמה דרכים ליישום הוראה זו: מחשבה רצון ותשוקה מיוחדת לגאולה - ואזי במקום שרצונו של אדם שם הוא נמצא⁵, התבוננות שרגע הגלות הוא רגע קטן בלבד ומיד ממש באה הגאולה! ועוד.

בשנת תנש"א, השנה שמלך המשיח נגלה בה, אמר הרבי אמר שההתבוננות במצב ותקופת הזמן בו אנו נמצאים היה צריך לפעול עלינו להתחיל לחיות גאולה, אלא שלפועל "עס קומט אן שווער", ועל כן הדרך לכך - מלמד הרבי - היא: לימוד עניני גאולה ומשיח, כאשר בכח התורה משתנה מציאות האדם ועוזרת לו להיכנס למצב של גאולה⁷.

מה משמעותה של עבודה זו של "לחיות משיח", ומה בינה לבין מה שזכו כל מי שהשקיע את נפשו בעבודת ה' ע"פ דרך החסידות במשך הדורות מאז אדמו"ר הזקן? ואם לימוד תורת החסידות מהווה טעימה מהגאולה, מדוע הדרך "לחיות" גאולה הוא לימוד עניני גאולה ומשיח? וכי לימוד ומחשבה בייעודי הגאולה אודות השלום שישורר לעתיד-לבוא בין הזאב לכבש, יפעל יותר מעיון מעמיק בפרק א' בשער היחוד והאמונה?

בין "טעימה" - ל"לחיות עם הזמן"

ונראה שנקודת הדברים פשוטה:

'ערב-שבת' - אינו שבת! ערב שבת הוא אחד מששת ימות החול המותרים במלאכה וכו'. אלא שיחד עם זאת, מחמת קרבתו לשבת, ניתנת בו האפשרות 'להציץ' ולטעום ממאכלי השבת שתהי' בעוד כך וכך שעות.

בזמן הגלות, העולם הוא במצב של גלות. הקב"ה אינו מאיר בו, והעולם - העלם והסתר אחד גדול. טבעו של הטבע הוא להגביר את חומרו של היהודי, דבר המנגד, מפריע ומסתיר על נשמתו ומאווייה - קיום התורה והמצוות.

אלא שבזמן הגלות גופא, עם ההתקרבות לעידן הגאולה, ניתנת ליהודי האפשרות לטעום מן הגאולה. כלומר, למרות שהעולם כולו שורה עדיין באפילה מוחלטת ("חושך כפול ומכופל") ואף הוא עצמו עדיין בגלות, ביכולתו כבר כיום, להגיע לחוויה רוחנית עליונה הקשורה עם המצב של זמן הגאולה. האפשרות בידו להגביר כבר כעת את הצורה על החומר ולהביא לכך שגשמיות העולם ומיצריו לא יעיקו לו ואף לא יתפסו אצלו מקום. אך האם הוא יתן לומר על יהודי עובד ה' שכזה שהוא חי בזמן הגאולה? וודאי שלא!

לטעום מן הגאולה בזמן הגלות משמעו - "הפשטה" והתנתקות לרגע ממצב הגלות. התרוממות מעל חיי ושפת מציאות העולם. בתקשורת של החסיד עם העולם שסביבו - יתכן והעולם במצב גלותי, והוא פשוט מדבר ב"שפה אחרת" וחי ב"עולם משלו". אבל העולם - לא במצב של גאולה.

שונה הדבר כשמדובר על הבשורה-הוראה 'לחיות' גאולה. "לחיות" עם משהו משמעו שהדבר הופך להיות "הווה". מציאות קיימת. כך הרבי מלמד כי ע"י התשוקה והרצון

5. שיחת ח"י אלול תשל"ט. ד"ה אך בגורל תשל"ה [ולעיר שבשנה זו תיקן הרבי את הענין של סיומי מסכת בתשעת הימים].

6. ש"פ ראה מבה"ח אלול תשמ"ו.

7. דבר מלכות בלק.

לגאולה, הרי "שם הוא נמצא". מתחילים לחוות את הגאולה עצמה! בתנש"א לימד הרבי כי 'לחיות גאולה' פירושו - "לחיות עם הזמן דימות המשיח!"⁸

"לחיות עם הזמן" היינו, עם הזמן הנוכחי. 'לחיות' ולהפנים היטב את מהותו של הזמן הנוכחי, כך שזה ישפיע עלינו בעבודת ה' היומיומית. בדיוק כשם שבכל שבוע יש לחיות עם פרשת השבוע, ובכל חג ומועד - עם ענינו של אותו זמן, כי זהו הזמן הנוכחי, כך ה'זמן של ימות המשיח" איתו צריך לחיות, כבר נמצא כאן. לא 'הבזק' של גאולה בתוך זמן הגלות, אלא "נמצאים" כבר בימות המשיח, "הגאולה כבר נמצאת בפשטות" וזאת וודאי שיש 'לחיות'.

ובאותיות פשוטות

בעוד ובמשך שנות הגלות הרבים, הגויים היו מפריעים ומונעים לקיום התורה והמצוות, וזו היתה המציאות הפשוטה והמצוי' עד כדי שיהודים נדרשו למסירות-נפש של ממש כדי לעמוד מול זה, הנה כיום אין עוד הפרעות מצד הגויים. פתאום בכל העולם כולו אין פחד מצד האומות להסתובב כיהודי, ולא רק שהם אינם מפריעים, אלא אף מסייעים לקיום התורה והמצוות!⁹

כתב הרמב"ם - "לא נתאו כל החכמים והנביאים לימות המשיח". אז למה הם כן ציפו? שלא יהיה להם "נוגש ומבטל". היום לא רק שהנוגש ומבטל לא קיים, אלא שהגויים מסייעים!!

[ואם לעיתים נראה ההיפך - אומר הרבי, זה תלוי אך ורק ביהודי. צריך שיהודי יפקח את עיניו כדבעי, ויראה איך שהעולם תובע ממנו לעמוד במעמד ומצב של הגאולה האמיתית והשלימה!¹⁰].

אם פעם, הפרנסה הייתה מגיעה בקושי רב, באיזורים מסויימים אנשים היו גוועים ברעב כדבר שבשגרה וקיום התורה ומצוות היה באופן של פת במלח תאכל וכו', וזה היה מצב טבעי ונורמלי -

כיום, אומר הרבי, הפרנסה פשוט בגשמיות נהייתה יותר בנקל, ואפשר לקיים תורה ומצוות הרבה יותר בהרחבה מאשר בעבר¹¹ [ניתן להיווכח גם במקורות חיצוניים כי שנות קבלת הנשיאות של הרבי שליט"א היו אף שנות זינוק כלכלי תוך שבירת שיא שלא נשבר עדיין אף פעם!]

אם פעם, עם ישראל היה העם הנרדף, הנרמס על ידי הגויים, וכפי שהרבי אומר, שזה שלא עסקו בז' מצוות בני נח זה פשוט מצד סכנת נפשות(!) -

הנה כיום אומר הרבי, כי הגויים מכבדים את עם ישראל, קורים בלשונם ביניהם ליהודים "העם הנבחר"¹² ומוסיף והולך בכל זה.

8. דבר מלכות בלק סעיף ט.

9. דבר מלכות ויחי תנש"א. אחרי קדושים. קרח. בראשית. ויגש. ועוד.

10. דבר מלכות ויגש.

11. דבר מלכות קרח סעיף י. שיחת נר א' דחנוכה תשנ"ב הערה 16.

12. דבר מלכות בראשית.

אך לא רק ביחס שעם-ישראל מקבל מאת הגויים, אלא השינוי ניכר אף בתפיסה של אומות העולם סתם:

אם פעם היה לגיטימי ומתקבל לפרוץ במלחמה, לדאוג לאינטרסים האנוכיים של כל מדינה ללא התחשבות בצרכי הזולת של המדינה האחרת, היום חלחל השינוי של "וכתתו חרבותם לאתים" בתודעת אומות העולם, והרי הם מנסים למנוע מלחמות¹³, וכן לדאוג מיוזמתם ולהביא עזרה למדינות אחרות הזקוקות לכך¹⁴.

תודעת ימות המשיח, אינה בראשו של יהודי בלבד - אלא היא קיימת במציאות העולם!

בין טועם לסועד

להלן כמה המחשות לדבר, בדרך אפשר: כשיהודי אינו אלא טועם מהגאולה - כשהגוי (חלילה) ירביץ לו, יאיים עליו, ואולי אף יעמוד חלילה ליטול את נפשו, הנה כל זה לא יתפוס מקום אצל היהודי, והוא ימשיך ויעשה את שלו מתוך מסירות-נפש.

אך יהודי שחי את הגאולה - ירקוד בשמחת בית השואבה ברחובה של עיר, ולא יהי' מוזר בעיניו שהשוטרים הגויים הם שמנהלים ושומרים את האירוע, מכבדים אותו ומעריכים אותו על כך¹⁵.

הוא יבקש סיוע עירוני ומשטרתי לכל צורך דתי כהצבת חנוכי' או כל דבר אחר, ולא יופתע כשזה יינתן. יש יהודים אחרים שמפריעים? בשביל זה יש בית משפט גויי שיפסוק שזוהי זכותו של האזרח לשים ברחוב עניני יהדות!

יהודי שרק טועם מהגאולה - מבין שעניני העולם הם מוות ורע, הם לא קשורים לקדושה, והם עלולים חלילה להפיל אותו מטה מטה¹⁶. לכן הוא עוסק ב"עבודה" של אתכפיא, הוא נזהר עד כמה שהוא יכול מהענינים הגשמיים כמו שהוא נזהר מאש ואוכל בזהירות גדולה.

אך יהודי שחי גאולה - מברך "שהכל נהיה בדברו", ולנגד עיניו עומדת האמת שהמציאות של כל הבריאה בגלוי זה הקב"ה¹⁷. ממילא, כשהוא אוכל ושותה - גם שם הוא פוגש את הקב"ה¹⁸. בלחם ובמים הוא רואה "משלים" לתורה¹⁹. בענינים הגשמיים הוא רואה אלקות!

לברוח ולהתמגן מפני תאוה ומשיכה לאכו"ש? הדבר מיותר. הוא הרי בדרך ממילא יאכל רק מה וכמה ואיך שהקב"ה רוצה ממנו ולא כ"נבל ברשות התורה". הגשמיות אינה עוד סכנה שיש להיזהר ממנה, אלא שימוש וחוויה בתוך עניני אלקות²⁰!

ואם בכל זאת פתאום הוא מרגיש משהו שמושך אותו ויכול להפיל אותו, לא יתבונן היהודי בשפלותו של הדבר, אלא אדרבה, יאמר לעצמו: לדבר זה יש שורש גבוה ונעלה כל-כך - זה לא בשבילי לעכשיו²¹.

13. דבר מלכות משפטים.

14. דבר מלכות אחרי-קדושים.

15. ראה שיחות לילות דחג הסוכות תשמ"ג. ועוד.

16. ראה ד"ה אחת שאלתי עת"ר. שובה ישראל תרנ"ט.

17. עיין דבר מלכות ויגש סעיף ? ושיחת ר"ה תנש"א הערה ?.

18. שיחת שמח"ת תשנ"ב סעיף ב.

19. דבר מלכות מקץ סעיף ב.

20. ד"ה וככה תשל"ז.

21. שיחת מטו"מ תשמ"ח סעיף ד.

כאשר היהודי חי את הגלות כמציאות עובדתית ושרירותית, ואינו אלא זוכה 'לטעום' בהקשרים שונים מהגאולה, הרי סו"ס העולם הינו מקום רע וחשוך ומהווה סיכון רוחני. והדבר בא לידי ביטוי בתפיסה האומרת, כי עושר גשמי הינו דבר שיש ליהרר ממנו.

אך כאשר יהודי חי גאולה, ההיפך הוא הנכון: יש להיות עשיר! צריך שיהי' שפע בגשמיות, ע"מ שנוכל ללמוד תורה ולקיים מצוות "איש תחת גפנו ותחת תאנתו", לפזר ממון רב לצדקה ולנהל את העסקים באופן של ימות המשיח!²²

יהודי שחי גאולה, לא רק רואה בעיני שכלו את דבר הוי' המהווה את העולם, אלא המבט שלו על עניני העולם הינו בדומה למבטו על מזוזה ותפילין. אלו הם הרי חפצים של קדושה.²³

אילני סרק ישאו פירות

המחשה נוספת לאמור, לאור המתבאר בתורתו של הרבי: בבואנו לתאר ולספר במעלת 'ימות המשיח', יהי' מתאים ומבטא כהלכה באם נאמר שבאותו הזמן יצמחו מהאדמה גלוסקאות וכלי מילת? האם לזה נתאוו החכמים והנביאים?

התשובה היא - כן ולא.

לא - כי לצפות לגאולה בשביל פירות וממתקים זוהי עבודת ה' של תינוקות [בדורות הקודמים]. אדם מבוגר וערכי יודע שענין הגאולה הוא גילוי מלכו ה' בעולם!

אך התשובה היא גם: כן. כי בסופו של דבר, כאשר התורה מתארת בפרשת בחקותי את גילוי האלקות של הגאולה, כיצד היא עושה זאת? בתיאור של פירות על אילני סרק. ומדוע? משום שגילוי האלקות שבימות המשיח אינו משהו השייך רק לעולם השכל והספר. זוהי שלימות שתבוא לידי ביטוי דווקא בשלימות גשמית. כל עוד זה לא יראה בגשמיות, משמע שלא זהו הגילוי אלקות עליו דובר.

לכן גם, צפיה אמיתית לגאולה ולמשיח, באה לידי ביטוי דוקא בצירוף הכי פשוטי של מראה העולם בימות המשיח. זהו המצב של התגלות הקב"ה בשלימות בימות המשיח!

לימוד עניני גאולה ומשיח

כיום הנהגת בני ישראל, אומר הרבי, צריכה להיות על-דרך חיי והנהגת בני ישראל בימות המשיח ממש. לכן צריך ללמוד "הלכתא למשיחא", הנהגות שנוגעות לחיי בני ישראל בימות המשיח.²⁴

רוב תיאורי ימות המשיח שבכתובים - עוסקים בריבוי ובשפע שיהיה באופן בלתי רגיל. עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת, עתידין אילני סרק שיטענו פירות לעתיד לבוא, והשבתי חיה רעה מן הארץ ועוד ועוד.

לפי ביאוריו של הרבי שליט"א, כל אלו הם ביטויים לגילוי האלקות העצום שיהיה בגאולה. כמו שאדם הגדוש בחוויה של שמחה, הרי ככל שרגש השמחה שבקרבו יהי' גדול,

22. דבר מלכות תרומה. ניהום אבלים אצל האדמו"ר מקופיטשניץ ג' מנ"א תשח"י.

23. שיחת בדר"ח תמוז למסיימות ומדריכות ה'תנש"א - בלתי מוגה, סעיף ב.

24. שיחת שמח"ת תשנ"ב.

כך הביטוי של זה "יירד" לפסים חיצוניים ונמוכים, כמו ריקוד פיזי ברגליים, בדומה לכך, עוצמת הגילוי האלוקי שתהי' בעולם, תבוא לידי באה לידי ביטוי דוקא בזה שהארץ תוציא עוגות ואילני הסרק יטענו פירות. זה כל החידוש של ימות המשיח²⁵.

ההמשכה האלוקית שיוורדת כעת לעולם על ידי קיום המצוות שלנו – לא משנה פיזית את התנהלות הטבע, מה שכן יהי' בימות המשיח, אז הטבע 'תנהג' באופן אחר בהתאם להתגלות האלוקית שבו.

כחלק מהדרישה לחיות את הגאולה כפשוטו ממש כבר כיום, מלמד אותנו הרבי להרגיל את עצמו לצייר בצורה המוחשית ביותר את הגאולה העתידה. ללכת לישון מתוך מחשבה שכשנתעורר נמצא את מלך המשיח ליד המיטה שלנו ואומר לנו 'שלום עליכם'; לשבת לסעודה ולהיכנס לדיון פרקטי כיצד נברך ברכת המזון כאשר באמצע הסעודה נעבור לירושלים; לתאר שוב ושוב את התעופה על ענני שמיא עם כל בתי הכנסת שברחבי תבל; להמחיש את השמחה שתהי' בבוא הגאולה מיד, כאשר ניכנס מתוך ריקוד יחד עם משיח, עם ספר התורה והלוחות אל תוך בית המקדש; וכהנה רבות. להתחיל לצייר ולחוות את ההווה הפרקטי.

"לימות המשיח נישואין"

נאמר בזהר²⁶, "ג' דרגין מתקשרן דא בדא קודשא בריך הוא אורייתא וישראל". המבנה פשוט: יהודי מתחבר לתורה ובאמצעותה - לקב"ה.

אלא שבחסידות, כאשר מצוטט מאמר זה, הריהו מצוטט כך: "תלת קשרין מתקשרן דא בדא וכו'", לא רק שלוש דרגות יש כאן, אלא שלוש קשרים.

[הרבי נ"ע מצייין לשינוי זה בין המקור לציטוט, ומסיק: אמנם בודאי נמצא באיזה מקום בזהר או בתיקונים בל' תלת קשרין. וכפי הנראה כ"ק רבינו אדמו"ר זצוקללה"ה נ"ע אמר בכל פעם בל' תלת קשרין כו' שכן נזכר הל' בכל הדרושים²⁷].

על כך נשאלת השאלה: בין שלוש דברים קיימים שני קשרים בלבד, ומהו א"כ הקשר השלישי עליו מדבר הזהר?

מבאר הרבי שליט"א מלך המשיח שישנו אכן קשר שלישי, והוא קשר וחבור הקיים בין יהודי לקב"ה באופן בלתי אמצעי²⁸.

כאן ואילך, הרבי משתמש באין-ספור מקומות במטבע לשון חדש, שלא נכתב בצורתו בזהר, ונראה שהוא חידוש בתורתו של משיח: "ישראל וקוב"ה כולא חד" [וכאשר הרבי מצטט מאמר זה, מצייין למקורו בזהר, בתוספת "ראה זהר ח"ג וכו'"]. מעתה קיבלנו יסוד חדש המתבאר בשיחות רבות, העוסק בעבודה מיוחדת המושתת על קשר בלתי-אמצעי זה²⁹, קשר עצמי בין יהודי לקב"ה.

25. לקוטי שיחות חל"ז פ' בחקותי.

26. זח"ג עג, א.

27. סה"מ תרנ"ז ס"ע כח.

28. ראה הנסמן בד"מ כי תבוא הערה 87.

29. אם כי לא מנותק ח"ו מקיום התומ"צ. כמבואר בארוכה בדבר מלכות כי-תבא.

והנה אמרו חז"ל שבמתן-תורה היה האירוסין שבין ישראל לקב"ה, ובימות המשיח יהיו הנישואין.

מהי משמעותן של נישואין אלו? מהות הנישואין היא ההתאחדות המושלמת שבין הבעל לאשתו עד לכדי "והיו לבשר אחד". זוהי אף משמעות הנישואין של ימות המשיח: בכל יהודי יתגלה אותו קשר עצמי עם הקב"ה - "ישראל וקוב"ה כולא חד"!

בין הענינים בהם יבוא קשר זה לידי ביטוי, הוא בביטול המצוות לעתיד. נמשיך להניח תפילין ולהתעטף בציצית, אך לא עוד כמציאות של יהודי הנפרד מה' ורק מצווה על-ידו לקיים את המצוה, אלא, כיון שעובדת היותנו מציאות אחת עם הקב"ה תהי' בגלוי ובאופן מורגש, ממילא המצוה תקויים על-ידינו. והרי איננו מציאות עצמאית ונפרדת שמסוגלת לעשות משהו שאינו תואם את הרצון העליון...³⁰.

אך איך כל זה שייך ורלוונטי לעבודת ה' בזמננו אנו, בזמן טרום הגאולה?

עצם הנשמה

דרגות שונות ישנן בנפש האלקית. כח המפעיל את העשיה של היהודי בקיום המצוות והנקרא "נפש". כח האחראי על רגשות האהבה ויראת ה' והוא הנקרא "רוח"; וכח המפעיל את ההשגה, ההתבוננות וההתעמקות בגדולת ה', והוא הנקרא "נשמה". למעלה מדרגות אלו, קיימים רובדים פנימיים ביותר שבהם נמצא הקשר העמוק יותר עם הקב"ה, קשר בלתי הגיוני. קשר שבגיניו מוכן היהודי למסור את נפשו למען קידוש ה'.

אך מעל לכל זה ישנה נקודת הנשמה. עצם נשמתו של יהודי. זוהי נקודת הקשר שבין יהודי לעצמות אין-סוף, ושניהם כדבר אחד ממש.

במשך כל הדורות, עמדה אותה נקודה עצמית של הנשמה והפעילה "מאחורי הקלעים" את כל מערך הקשר של יהודי עם הקב"ה. בחיי היום יום, מגלה לנו הרבי, זה שיהודי עובד את ה' ומשנה את כחות הנפש שלו שיהיו תואמים את רצון ה' - זהו כחו של עצם הנשמה³¹. יהודי חטא ועבר עבירה ר"ל אך לאחמ"כ התעורר וחזר בתשובה. מה הביא אותו לפתע לשוב בתשובה? זו אותה נקודה נפשית-עצמית הנמצאת מאחורי הקלעים, שאף פעם לא נפגעה ולא נפגמה. שום עבירה לא 'נגעה' בה. היא תמיד מחוברת עם הקב"ה לגמרי, והיא רוצה שקשר זה יתבטא גם ברבדים הגלויים של הנפש, ולכן היא "ניערה" אותם³².

אלא, שגם במצבים אלו, עצם הנשמה ניצבת "מאחורי הקלעים"³³. גם בחיי היום יום, יהודי מרגיש את עצמו כמציאות שרוצה להידבק בקב"ה. זהו אמנם רצון של נפש האלקית, אבל סו"ס יש את מציאותו שלו, והיא רוצה להידבק.

גם בעת שעושה תשובה, הוא מרגיש איך הוא נפרד על ידי העבירה מהקב"ה, ואיך נוצר בו רצון לתקן ולהשלים את הנתק. אבל היה נתק. הוא מרגיש את זה. הוא בא להשלים את מציאותו כעבד ה', שמקבל על עצמו לקיים את כל רצון ה'.

30. קונטרס הלכות של תושבע"פ אינן בטלים לעולם.

31. קונטרס ענינה של תורת החסידות סעיף ח.

32. ד"ה בסוכות תשבו תשכ"ג סעיף ה.

33. ראה במאמר שם סעיף ז.

לכן גם בעת התשובה על העבירות, תנועת הנפש של היהודי היא, התמרמרות וצער על הריחוק הגדול מהקב"ה (ומתוך כך – החלטה לבל ישוב לכסלה עוד).

אך התנועה השייכת בתוכנה לרעיון של עצם הנשמה - זוהי תשובה עילאה. אחר שתוקנו העבירות, אומר אדמו"ר הזקן, יהודי צריך לעסוק בדביקות שלו עם הקב"ה בלימוד התורה באופן מיוחד ומתוך שמחה עצומה.

"ראשית העבודה: לידע שהוא חד ממש עם עצמות אין-סוף!"

הגילוי של אותה נקודה עצמית מאחורי הקלעים - מהוה כשלעצמה חידוש מסויים, שיסודותיו³⁴ בדרושי י"ט כסלו של שנת הבר מצוה של הרבי מלך המשיח שליט"א. תרע"ה. את שנת תשכ"ט ניתן לציין כתקופה בה הפציע אור חדש. הרבי החל לבאר את אופן עבודת התשובה המבוארת באגרת התשובה, אותה תשובה על עבירות - בתנועה ושיטה של תשובה עילאה!

היינו, חרטה ותיקון העבירות לא מתוך תנועה של עבד שמצטער על שעבר על רצון אדונו ומתקן זאת, אלא מתוך ההרגשה של אותה נקודה עצמית, שיהודי מודע לקשר ה'בלתי-ניתק' שיש לו עם הקב"ה, ולכן הוא רוצה שכל פרטי עשיותיו יהיו בשלימות³⁵. הרבי עושה 'סטורעם' שלם מהענין של תשובה עילאה, עד שבראשית תש"ל מישוהו שואל על כך את הרבי, והרבי עונה שזוהי העבודה כעת, להתחיל מיד עם תשובה עילאה!³⁶

כך עד שבמאמר הידוע 'מרגלא בפומיה דרבא' שבשנת תשמ"ו, אומר הרבי במפורש שכעת העבודה היא תשובה עילאה, שהיא מתוך שמחה רבה. הרבי מוסיף ומדגיש שכיום נשללת העבודה של אמירת תהילים בבכיה, מרירות וכו'. רק שמחה.

לצד כל זה, במאמרים העיוניים³⁷ שאומר הרבי במהלך השנים, החל מהגילוי בקונטרס ענינה של תורת החסידות, מבאר הרבי, שעצם הנשמה ממש המאוחדת עם עצמות - לא זו היא שמתעוררת כשיהודי נדרש למוט (ר"ל) בשביל הקב"ה, אלא היא באה לידי ביטוי דוקא בעבודת ה' היומיומית.

וכך, בסוף שנות הממיי"ם ובעיקר בשיחות השנים האחרונות, מניח הרבי באופן עקבי סדר חדש בעבודת ה': עבודת ה' מתוך עצם הנשמה. פירוש הדבר במילים פשוטות: עבודת ה' בהנחת תפילין, לימוד תורה, קיום המצוות והכל - מתוך התבוננות והכרה במציאותו האמיתית של היהודי, שהינה דבר אחד עם הקב"ה. עם עצמותו ית'.

הרבי אומר: "ראשית העבודה: לידע שהוא חד ממש עם עצמות אין סוף"³⁸. זוהי הגישה לכללות העבודה כיום, ההכרה והידיעה במציאותו האמיתית של יהודי, שהוא חד עם עצמותו ית'³⁹. שהוא דבר אחד עם הקב"ה.

34. ראה בד"ה פדה בשלום ובד"ה לה"ע נרות חנוכה תשכ"ו. והחידושים שבמאמרים אלה על מה שנתבאר בתער"ב. וכן קונטרס ענינה מיוסד על המאמר בתער"ב.

35. לקוטי שיחות חז"ט אגרת התשובה שיחה ב סעיף ט-י. שיחה ה סעיף ט-י.

36. המלך במסיבו, סעודת מוצאי יו"ה כ תש"ל.

37. ד"ה השקיפה תשכ"ז סעיף י והערה 66. ד"ה ואתה תצוה תשמ"א סעיף י והערה 57.

38. שיחת ש"פ ויקהל תשנ"ב.

39. דבר מלכות ראה סעיף ה.

לא עוד מציאות נפרדת שאוהבת את הקב"ה ורוצה להידבק בו, אלא התעצמות מוחלטת עם הקב"ה.

במילים פשוטות: להכיר, להתבונן ולחשוב על הקשר העצמי שלו עם הקב"ה, שהמציאות האמיתית של יהודי זה מה שהוא דבר אחד עם הקב"ה. ומתוך ההכרה והתחושה הזו ללמוד תורה ולקיים מצוות!

גילוי הפנימיות של כל דבר

בשיטת העבודה הזו שהרבי הנחיל לנו, אנו נחשפים ומתרגלים לאותו רובד עצמי בנפש של כל יהודי. כאשר בד-בבד מתחדדת ההכרה, כי הופעות אחרות של מעשיו של היהודי, כאלו הנראות שליליות, אינן אלא חיצוניות בלבד שצריך לבגוד בה. במקומה יש להכיר באמת הפנימית והעצמית של היהודי, שייתכן והוא עצמו אינו מכיר בה ואינו מודע אלי'.

הנה יהודי המניח תפילין, אך לצערנו הוא עושה זאת ללא כל רצינות, נטול כוונה, אין זה אלא שהוא הורגל להניח מידי יום, או שהוא מחוייב בזה מסיבה כזו או אחרת. אומר הרבי: הוא חושב אולי שהסיבה שהוא הניח תפילין זה מחמת ההרגל, אך הסיבה האמיתית לכך היא, שעצם הנשמה שלו רוצה לקיים את רצון ה'. מה לעשות, הוא רק לא מודע לכך⁴⁰.

יתירה מזו, אפילו אם הוא נותן צדקה או מקיים שאר מצוות לצורך אינטרסים אישיים, האמת היא, שהסיבה האמיתית למעשיו היא – עצם הנשמה שלו⁴¹.

יהודי נכנס לבית כנסת, מתפלל ואומר את המילים בחטף. לא כיוון אף לא במילה אחת. אומר הרבי, שהי' כאן יהודי שהתפלל "כעומד לפני המלך". אי"ז אלא שלא היה מודע לזה!⁴² צריך לעזור לו לגלות את אותה תפילה אמיתית שקיימת אצלו תמיד!

במקום לעסוק ולגלות את נקודת הרע הנעלם בכל דבר, ובכל עשייה טובה לתור אחר מצפוני הרע והאינטרסים האישיים שנדחפו לתוך מניעיו של מקיימה, הרבי מלמדנו שהגישה ההפוכה היא הנכונה. יש לגלות את האמת הפנימית שמאחורי אותו מעשה חלול לכאורה, או שטמון בתוך-תוך אותם אינטרסים, ולהביא את זה לחלק המודע של האדם!

יתירה מזו: אפילו תחושת הישות של האדם, נובעת לאמיתו של דבר מכך שבעצם הוא דבר אחד עם הקב"ה, והישות שלו היא אמיתית ונכונה. שהרי הקב"ה הוא אכן ה"ישות" האמיתית⁴³. האדם רק צריך לגלות באמת את אמיתית הישות שלו, ולא את הזיוף.

כל שכן כשמדובר על דברים שליליים שהאדם עשה, עליו לדעת שאי"ז אלא חיצוניותו, והאמת שלו היא נפשו האלוקית. הגישה לענינים השליליים של היהודי, היא לא לעסוק בהם מתוך מרירות ולתקנם, אלא להתעמק בנקודת הקשר שלו עם הקב"ה, ולרצות ממילא להתאים את כל הנהגתו שתהיה בהתאם לרצון ה', כראוי למי שמחובר עם הקב"ה לגמרי!⁴⁴

40. ד"ה אלה תלדות נח תנש"א סעיף ד.

41. שם. דבר מלכות תרומה סעיף ד.

42. ד"ה ויגש אליו יהודה תשכ"ה סעיף ז.

43. ד"ה להביין ענין כתיבת ס"ת סעיף ה-ו. עיי"ש. ודו"ק. ובכ"מ.

44. דבר מלכות נח סעיף ז.

"ומה שהוא אומר לישראל לעשות, הוא עושה". בערב יום הכיפורים תשנ"ב מעיד הרבן שליט"א ש"כל בני ישראל, אנשים נשים וטף, נמצאים במעמד ומצב של רצון ותשוקה וצפיה לביאת המשיח".

האמנם? ממשיך הרבי ומבאר: "ובפרט שבאיזה מעמד ומצב שיהיו מונחים, ובאיזה ענין שיהיו עסוקים במחשבה דיבור ומעשה, הרי רצונם האמיתי והפנימי הוא כדבעי, כולל גם בנוגע להרצון והתשוקה והצפיה לביאת המשיח!"

השפעת עצם הנשמה על העבודה היום-יומית

כשהיודי חי עם הכרה נפלאה זו, שמציאותו היא התאחדות מוחלטת עם הקב"ה, הדבר אף משפיע ו"משדרג" את כל צורת החיים שלו:

הוא מעריך את היכולות שלו באופן אחר לגמרי, הוא אינו עובד את עבודתו בגישה מצומצמת של שלב אחרי שלב, אלא מבין שבהיותו דבר אחד עם הקב"ה - הוא "יהודי שמיימי", ויש לו כח להכל! לעשות את שלימות העבודה לגמרי!⁴⁵

בעבודה בעולם הוא לא מרגיש במלחמה. הוא מלכתחילה "על אויבין" ממש, שהרי כיון שהוא מחובר עם עצמות - העולם אינו תופס מקום כלל⁴⁶, וכל פעולתו בעולם, אינה אלא משחק שנעשה על מנת לייצר צחוק ותענוג לקב"ה⁴⁷.

יהודי שמחובר עם עצמות - נוגעת לו כוונת עצמותו של הקב"ה שתהיה דירה בתחתונים, ולגביו אין הבדל בין עניינים רוחניים לעניינים גשמיים; הוא עסוק רק בלמלא את כוונת העצמות: דירה בתחתונים⁴⁸.

קיום המצוות שלו הוא כמו בגאולה: לא מציאות של נפש-אלקית שמתחברת לקב"ה, אלא צוותא וחבור, התאחדות מוחלטת עם הקב"ה⁴⁹. כל מציאותו חדורה ברצון ה', וענייני עבירה מופרכים אצלו במציאות כמו שבהמה בטבעה לא מכניסה את ידה לאש⁵⁰!

עבודת התפילה שלו אינה כמציאות שמתמרמת על ריחוקה ורצונה להידבק בקב"ה, אלא הוא מרגיש תענוג מהחיבור והדביקות שלו עם הקב"ה⁵¹.

נמצא שיהודי שחי משיח, חי חיבור תמידי מלא, מתוך שמחה עצומה, עם הקב"ה, והוא רואה ומרגיש בכל ענייני העולם את ה"אין עוד מלבדו" - כפשוטו ממש!

45. דבר מלכות עקב ודבר מלכות ראה.

46. דבר מלכות תצא.

47. שיחת כ"ד תשרי תש"נ.

48. ד"ה ויהיו חיי שרה תנש"א סעיף ו.

49. ראה ד"ה אלה תלדות נח תנש"א סעיף ג.

50. שיחת ש"פ ראה תשמ"ט.

51. דבר מלכות בשלח.

פרק א'

הצפיה, ההשתוקקות והבאת הגאולה

בכל הדורות ציפו לביאת המשיח ועשו פעולות להחיש את ביאתו. אך כאשר הגאולה נעשית קרובה מתמיד, התשוקה מתעצמת ומאידיך, מתערב בה אף רוח חדשה של שמחה

הצבת המטרה מול העיניים

א. במשך הדורות (מאז התגלות תורת החסידות), גם כשעסקו בהפצת המעיינות – היתה עיקר ההדגשה על פעולת ההפצה עצמה ולא (כל כך) על התוצאה שלה – ביאת המשיח¹ [אף שבכללות היה ידוע שע"י הפצת המעיינות פועלים ביאת המשיח, ומזמן לזמן אף היו מזכירים ומדברים על ענין זה].

אך בזמנינו [מאז יצא הרבי הרי"צ בהכרזה לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה, ומוסיף והולך ע"י הרבי שליט"א מלך המשיח], ההדגשה היא על הבאת הגאולה, ועד שכל פעולה במעשינו ועבודתינו חדורה בכוונה – להביא את משיח צדקינו, מתוך ידיעה שזהו תפקידו המיוחד של דורנו זה – להביא את הגאולה².

ועד שכעת, בזמן האחרון ממש [מאחר שכבר החלה השליחות של משיח בפועל ממש ע"י הקב"ה, הרי] העבודה שנותרה היא רק לקבל פני משיח צדקנו בפועל ממש, כדי שיוכל לקיים את שליחותו בפועל ולהוציא את כל ישראל מהגלות³.

[שההכנה לקבלת פני משיח צדקינו באופן המתאים הוא עי"ז שלומדים ומאמינים ומקווים ומצפים שהנה הנה בא משיח צדקינו, (שאז הקב"ה מגלה, ומתגלה בכל העולם שהקב"ה הוא המלך של המציאות כולה)⁴].

ב. כל ימי חייו של האדם, כל רגע ורגע שהאדם חי, הן ביום והן בלילה, הן ער והן

1. להעיר שבתנאי כל הנושא של דירה בתחתונים והגאולה האמיתית והשלימה, שמתבאר בפרקים לו-ז, בא רק חלק מ"תהי זאת נחמתם לנחמם בכפליים לתושיה ולשמח ליכם בה' השוכן איתם וכו'", הנחמה לבינונים על זה ש"למה ירדו נשמותיהם לעוה"ז ליגע לריק ח"ו להלחם כל ימיהם עם היצר ולא יכלו לו". אך לא שענין הגאולה הוא ענין מרכזי בכל כוונת ותוכן העבודה.

2. ש"פ תצא תשמ"ח סעיף ה.

3. דבר מלכות חיי שרה סעיף יג. (כן נראה כוונת ההוספה בשיחה זו).

4. שיחת י"ז אלול תנש"א לילדי וילדות מחנות הקיץ סעיף ד.

ישן, כל חיותו – הוא בהבאת ימות המשיח⁵ [וענין זה קשור גם כן עם גילוי עצם הנשמה שבזמן זה⁶].

ג. ההתעסקות בעניני התחתונים והירידה לעשות דירה בתחתונים, אינה פרט צדדי בעבודת היהודי את קונו, אלא עיקר בעבודה מתוך שימת לב והדגשה בזה⁷.

ד. כיום רגילים לקשר כל ענין עם משיח צדקנו. ולקשר זאת עם ביאתו ממש, באופן של מראה באצבעו ואומר זה, הנה זה בא⁸.

ציפיה ותשוקה לצד שגרה בעבודת ה'

ה. יחד עם התשוקה והגעגועים לגאולה האמיתית והשלמה, תנועה שלמעלה ממדידה והגבלה, הנה יחד עם זה [אין לחשוב שכעת אין צורך בעבודה אלא "לארוז את החבילות" ולהמתין לביאת המשיח, אלא] נעשית העבודה בכל ענין לפרטיו וכמדויק בשו"ע, בתכלית המדידה וההגבלה.

ואמנם אלו ב' תנועות הפכיות, אך כשם שהקב"ה הוא "נמנע הנמנעות", כך נעשית עבודתו של יהודי באופן של "נמנע הנמנעות", חיבור הפכים⁹.

ו. בעבודת ההכנה לגאולה נדרשות מיהודי ב' תנועות הפכיות: א. "תמידים כסדרם" – עבודה בסדר והדרגה וצמיחה מקטנות לגדלות וכל פרטי הענינים הנדרשים להביא את הגאולה. ב. "מוספים כהלכתם" – הידיעה שנסתיימה הפעולה דמעשינו ועבודתנו, כולל גם צחצוח הכפתורים, ולכן בימינו אלו העיקר הוא – ההכרזה שעומדים מוכנים לגאולה.

[אמנם זה גופא אינו מובן בשכל הפשוט, כי בפועל הרי הן שתי תנועות הפכיות, ואיך יכול האדם שהוא נשמה בגוף לעבוד עבודתו בב' תנועות הפכיות]¹⁰.

תשוקה לגאולה

ז. ביטול החורבן והגלות הוא לא כל כך על ידי ההתבוננות בחומר ירידת הגלות, אלא בעיקר ע"י התבוננות במעלת הגאולה, לעורר הכוסף והתשוקה והגעגועים, ובמילא,

5. דבר מלכות תולדות סעיף יא.

6. ראה לקמן 'עבודת ה' מצד עצם הנשמה' סעיף יד.

7. דבר מלכות אחרי-קדושים סעיף ה ('הסתכל בשלושה דברים'). וראה ד"ה ויהיו ח"ש תנש"א סעיף ו-ז.

8. ש"פ תזו"מ (בלתי מוגה) סעיף א.

9. שיחת ש"פ ויגש תשמ"ז סעיף י.

10. ד"ה עבדים היינו תשמ"ח (בלתי מוגה). שיחת ש"פ צו תשמ"ח הערה 81.

הבקשה והדרישה כו'¹¹.

ענין הגאולה המודגש בזמנינו זה¹² הוא בעיקר לא התיקון דהחורבן והגלות אלא מעלת ושלימות הגאולה כשלעצמה, גאולה בטהרתה, גם אם לפני זה אין מצב של חורבן וגלות¹³. וממילא מה שמודגש כעת הוא לא רגש האבילות וההשתדלות לתקן החיסרון דחורבן בית המקדש, אלא (גם לולי החורבן) מצד הכוסף וההשתוקקות להמעלה והשלימות דבית המקדש השלישי¹⁴.

תשוקה עם שמחה

ח. נוסף על רגש הכוסף והתשוקה והגעגועים להגאולה (עד עתה), צריך להיות עכשיו גם ובעיקר רגש השמחה מזה שהגאולה באה בפועל ממש ברגע זה ממש¹⁵.

היינו שביחד עם התפילה, הבקשה והדרישה מהקב"ה שיביא לנו את הגאולה תיכף ומיד ממש, שהיא מתוך רגש של צער ומרירות על אריכות הגלות – חדורות הן (גם ובעיקר) ברגש השמחה, ושמחה גדולה ביותר שבאה לידי ביטוי בהשירה, מצד גודל הביטחון ש"הנה זה (המלך המשיח) בא", וכבר בא¹⁶!

11. שיחת ש"פ מטו"מ תשמ"ח סעיף ז.

12. ראה דבר מלכות בלק סעיף ז.

13. דבר מלכות בלק סעיף ו.

14. שם סעיף ט.

15. דבר מלכות בשלח סעיף ט. וראה גם שיחת ש"פ ראה מבה"ח אלול תשמ"ו סעיף ד.

16. שיחת ש"פ בא וש"פ בשלח תשנ"ב סעיף ח. וראה לקוטי שיחות חלק לב שיחת ער"פ סעיף ז, שדוקא כאשר נמצאים במצב שהוא ממש בגדר כמו בבית המקדש – הנה זה גופא מביא את גודל התביעה על כך שבפועל ממש הענין עצמו חסר.

פרק ב' לחיות גאולה

לפני קרוב ל-300 שנה התגלתה תורת החסידות. באמצעותה ניתן לנו לטעום מהגאולה גם בתוך ולצד העבודה הגלותית. אך כיום, בעמדנו על סף הגאולה, ניתן כבר לחיות ולהרגיש את הגאולה כפשוטה, עד שניתן להרגישה במציאות העולם, ורק צריך לפקוח את העיניים ולראות זאת

הכח לחיות גאולה כבר כיום

א. קיום המצוות בתכלית השלימות ("כמצות רצונך") יהי' בגאולה האמיתית והשלימה. וכיון ש"מקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא", הנה ע"י המחשבה, הרצון והתשוקה לגאולה, הרי גם עבודתו כעת הינה בתכלית השלימות, ע"ד המצב בגאולה¹.

ב. כדי שהעבודה בכל עניני תורה ומצוות תהי' כדבעי – נדרש מהאדם העובד להיות במצב של גאולה, היינו, גאולה מכל הענינים המבלבלים כו'.

וכאשר יהודי יודע וחושב ומתבונן כו' שמצב הגלות אינו אלא ל"רגע קטן" בלבד, ותיכף ומיד תבוא הגאולה האמיתית והשלימה – הרי כל ההעלמות וההסתרים דחשכת הגלות אינם מפריעים לו לעבוד עבודתו מתוך שמחה וטוב לבב, ובמילא יכולה להיות עבודתו באופן של גאולה, מעין ודוגמת הגאולה העתידה².

ג. ענין זה, שהגלות לא תתפוס מקום, ועד להיות במנוחת הנפש – הוא ע"י הבנה בשכל דנפש האלקית שהיחוד עם ה' שע"י קיום התומ"צ הוא נצחי לעולם ועד. וגם הנפש הבהמית מבינה ומשיגה, שמכיון שהכוונה העליונה בהירידה היא לצורך עליה, פשוט שמי שהוריד, הוא בעה"ב הן על הירידה והן על העלי', ומובן שהענין דירידה צורך עלי' הוא בתכלית השלימות, היינו שכל פרט שבהירידה הוא בשביל העלי'.

וגם מי שלא נקלט אצלו ענין זה [שהירידה היא רק בשביל העלי' שלכן אינה ירידה אמיתית] – הנה מכיון שהוא רוצה ומצפה להיות בדרגת העלי', הרי על ידי זה גופא

1. שיחת ח"י אלול תשל"ט הערה 4 (לקוטי שיחות חלק כד ע' 313). וראה ד"ה אך בגורל תשל"ה סעיף ח (סה"מ מלוקט ח"א ע' קמה).
2. שיחת ש"פ ראה תשמ"ו סעיף ד.

הוא נמצא בדרגא זו (כמאמר הבעש"ט שבמקום שמחשבתו ורצונו של אדם שם הוא נמצא)³.

ד. מכיון שנולדנו בגלות וגדלנו בגלות, במילא הרי אנו "אנשי גלות" ר"ל, ונמצאים ב"מצב גלותי" (שמזה בא ההעלמות וההסתרים של הגלות, וכל השאלות בפרטי הגאולה ומשיח צדקנו). אך כל זה יתבטל ויתפך (ע"י תשובה אמיתית), ע"י גילוי אצל עצמו, והדגשת הנשמה (חלק אלוקה ממעל ממש), שנמצאת למעלה מגלות ונמצאת במצב של מנוחה⁴.

ה. ידוע מאמר רבותינו נשיאנו שרק הגופים הלכו בגלות ולא הנשמות. ומובן שמכיון שבכח המפליא לעשות הנשמה מאוחדת עם הגוף, הרי זה שהנשמה אינה בגלות פועל גם על הגוף הגשמי.

שבזה נראה, שהענין של "טועמי' חיים זכו", הטעימה בזמן הגלות מלעתיד לבוא, זה (לא רק בנוגע לתורת המשיח – הגילוי דפנימיות התורה, אלא) גם בנוגע להנהגת העולם בגשמיות⁵.

לחיות משיח – השלכות מעשיות⁶

ו. על ידי העיון וההתבוננות בהעמקה יתירה בענין הגאולה השלישית ובית המקדש השלישי מתוך ציפי' והשתוקקות מיוחדת שיבוא ביום זה ממש, נעשית שלימות העבודה בכל הקוין של תורה עבודה וגמ"ח, שהעבודה אינה באופן של התחלקות קוים, אלא בלי גבול שכולל בדרך ממילא את כל הקוין.

וכן בענין של "סור מרע", שאינו בא לידי עבירה בדרך ממילא, ללא צורך להתעסקות בשלילת הרע.

ועד שגם דברים שיכולים להביא לידי עבירה (כמו תאוות היתר) נעשים מושללים אצלו בדרך ממילא, מצד ההסתכלות בעניני הגאולה, שאז כל המעדנים מצויים כעפר – שאין בו חשיבות, כיון שלא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד⁷.

ז. בעמדנו קרוב ממש לפני הגאולה – צריך כל אחד ואחד מישראל להתרגל לגאולה ולהציב את עצמו במצב ורגש של גאולה, ע"י הפיכת יומו הפרטי ל"יום גאולה"

3. ד"ה אך בגורל הנ"ל סעיף ז-ח. וענין זה האחרון הוא ע"ד המובא לעיל סעיף א. אלא ששם הוא בנוגע לשלימות המצוות כמו בגאולה, וכאן הוא בענין מנוחת הנפש בקיום התומ"צ.

4. דבר מלכות במדבר סעיף יג.

5. משיחת שחומ"ס תשל"ד סוסט"ז (לקוטי שיחות חי"ד ע' 427-428).

6. הבא להלן הובא כאן היות ונתבארו בשיחות שכל ענין לבאר עבודה באופן של גאולה. עיי"ש.

7. דבר מלכות ואתחנן סעיף יב והערה 134.

(פרטי), והפיכת מקומו הפרטי ל"ארץ ישראל", עי"ז שעושה את העבודה שלו ברגע זה ובמקום זה בתכלית השלימות, במחשבה דיבור ומעשה⁸.

ח. העבודה כעת בלחיות משיח היא "לחיות עם הזמן", היינו ההכרה שהזמן כעת הוא סף התחלת ימות המשיח, סף התחלת הגאולה, ותיכף ומיד המשכחה ושלימותה⁹. שלכן¹⁰ העבודה כעת צריכה להיות בשלימות המחשבה דיבור ומעשה כמו בגאולה.

ועד יתירה מזו, שכל עניני הגאולה נמצאים בעולם כבר בשלימות¹¹, ונמצאים כעת כבר בימות המשיח¹², ורק צריכים לפתוח את העינים ואז רואים שנמצאת כבר גאולה האמיתית והשלימה בפשטות. ועד שרואים שהעולם תובע מיהודי לעמוד במעמד ומצב של הגאולה האמיתית והשלימה¹³.

ט. העבודה כעת היא עבודה שחדורה עם הענין דגאולה ומשיח. כלומר, שהנהגתו של יהודי בכל הענינים בחיי היום יום שלו גם בזמן הזה תכף ומיד לפני הגאולה – היא מעין ובדוגמת חיי והנהגת בני ישראל בימות המשיח ממש.

[וזוהי גם ההדגשה המיוחדת בתקופה האחרונה בנוגע ללמוד "הלכתא למשיחא" – ההלכות שנוגעות לחיי בני ישראל בזמן הגאולה]¹⁴.

י. כיון שבני ישראל עוסקים בלהט בביאת המשיח – הרי כמו שכאשר אדם שקוע בתוקף בענין מסויים, הרי טבע בן-אדם, שכאשר באים ענינים נוספים הוא מחפש ומוצא לכל לראש את הנקודה המשותפת עם הענין בו הוא שקוע, כך מובן, שבכל ענין מחפשים לכל לראש את השייכות עם "אחכה לו בכל יום שיבוא"¹⁵.

יא. כאשר¹⁶ יהודי עובד עבודתו מתוך חיות ורגש של אהבה כו', הרי כל זמן שנשארת מציאותו, יש מי שאוהב – נמצא עדיין במצב של "גלות". ואילו "גאולה" פירושה – ש"נגאל" גם מהמציאות שלו דאינה (שכל מציאותו אינה אלא מציאות

8. דבר מלכות פנחס סוף סעיף יג. וראה שם בארוכה סעיף י.

9. דבר מלכות בלק סעיף ח.

10. שם סעיף ט.

11. דבר מלכות ויצא סעיף יח.

12. משיחת מוצאי י"ט-כ כסלו ה'תשנ"ב ביחידות כללית סעיף ז.

13. דבר מלכות ויגש סעיף יב.

14. שיחת שמח"ת תשנ"ב סעיף ב.

15. שיחת ש"פ מקץ תנש"א סעיף י. וראה שם סעיף יב.

16. הענינים שבסעיפים יא-ג הם ענינים הקשורים לעבודות פרטיות יותר, וכפי שיבואר להלן ריבוי ענינים בעבודת ה' השייכים לכך. ומ"מ הובאו גם כאן בקיצור מפני שבענינים אלו דיבר הרבי בפירוש בקשר עם העבודה ד"לחיות גאולה".

המלך, הקב"ה¹⁷. [שזהו ענין (ומזה באים) לגאולה האמיתית והשלימה כפשוטה – גילוי מלכותו ית' בכל העולם כולו].

יב. בגאולה תתבטל המציאות והאפשרויות להעלם והסתר שיכול להביא על עבירה לרצון ה'.

וכך גם בזמן הזה – מכיון ומצד עצמותו ית' "אין עוד", לא קיימת כל מציאות אחרת, כך בנוגע ליהודי שהוא חלק אלוקה ממעל ממש, הנה מצד התקשרות עצם נשמתו עם הקב"ה אין מציאות אחרת, ובמילא – אין בחירה, אין אפשרות לרצון לענין אחר חוץ מהקב"ה.

הוא אינו צריך לעשות חשבון בשכל וכיו"ב איך להתנהג, אלא מתנהג כך מצד עצמו, עד "מנפשיה כרע", כיון שכל מציאותו בטיילה לקב"ה, כך שלא יכול להיות שרצונו והנהגתו יהיו לא כפי הרצון של עצמו"ה [במכ"ש מטבע הבהמה להבדיל, שבהמה נורמלית אינה קופצת לאש¹⁸].

ועי"ז שמקשרים את העבודה עם ענין הגאולה – אזי מגיעים לשלימות העבודה שיהודי קשור עם הקב"ה עד כדי כך שהוא "אין עוד", שאין מקום לדרך שניה, כך שאינו צריך אפילו לחשוב על זה, אלא "מנפשי" כרע¹⁹.

יג. בגאולה לא יהיה לא רעב ולא מלחמה וכו', הנה מעין זה גם ברגעי הגלות האחרונים, שגם כאשר מלכויות מתגרות זו בזו, נמצאים בני ישראל במעמד ומצב של מנוחה ושלוש²⁰.

17. שיחת ש"פ ראה תשמ"ח סעיף ח.

18. ראה גם לקו"ש חכ"ה שיחה ב' לפ' ויגש ס"ז

19. שיחת ש"פ ראה תשמ"ט סעיף ד-ו.

20. שיחת ש"פ ויצא תנש"א סעיף יא והערה 123.

עבודת ה' מצד עצם הנשמה

מעיקרי הענינים שיהיו בימות המשיח, הוא מה שאמרו חז"ל: "לימות המשיח - יהיו נישואין" בין ישראל לקב"ה. כנישואין שענינם התאחדות בבחי' "והיו לבשר אחד", כך בגאולה תתגלה מציאותם האמיתית של ישראל שהיא אחת עם הקב"ה, "ישראל וקוב"ה כולא חד!"

בפירוט יותר: בקשר שבין יהודי לקב"ה קיימות רמות שונות, בהתאם לרובד' השונים של הנפש. אך בגאולה יתגלה 'עצם הנשמה' של יהודי שהתאחדות שמצידו לקב"ה הינה מוחלטת.

אחד הביטויים לכך הוא במה שאמרו חז"ל "מצות בטלות לעתיד לבוא". משמעות הדברים אינה שלא נקיים מצוות, אלא שלא יהיה זה במונח המצוי של המונח 'מצוה', לפיו יש את (הקב"ה) המצווה ויש את (ישראל) המצווה, משום ששניהם יהיו בהתאחדות מוחלטת.

הרבי שליט"א מלך המשיח מלמדנו, כי כבר כיום ביכולתנו לגעת בצורת עבודת ה' שכזו, כפי שנראה בפרק שלפנינו.

העבודה מצד עצם הנשמה

א. בעבר, רק בעת מסירות-נפש או בזמנים מיוחדים אחרים, הי' מתגלה עצם נשמתו של יהודי¹. אך כעת הסדר בעבודת ה' הוא², שכל יהודי יכול וצריך לעבוד את ה' בחיי היום יום שלו מצד עצם הנשמה שלו³.

כיום, עבודתו של יהודי בכל דרגא שהיא וכסדר רגיל, הוא בביטול של היחידה שבנפשו, שמשמעותה, דביקות והתבטלות מוחלטת בקב"ה (בקבלת עול)⁴, ויתירה

1. ואדרבה, הנה כפי המבואר במקורות שנסמנו בהערה 38, זה שעצם הנשמה לא משפיעה על הכחות הגלויים זהו בדרגא שיש לה ציור. אך בעצם הנשמה ממש המיוחדת בעצמות וללא כל ציור, הרי היא משפיעה על הכחות הפנימיים.

2. ומה שמבואר בתניא ענין אהבה מסותרת - הוא רק זכרון מסירת נפשו לה' [ראה ד"ה ואשה אחת תשמ' (מלוקט ד) הערה 31]. משא"כ בד"ה פדה בשלום תשכ"ב ועוד, שע"י המחשבה בענין היחידה נעשה פדה בשלום כפשוטו וכו'.

ולהעיר מהביאור בענין החידוש בתשובה דיום כיפור בד"ה בסוכות תשבו תשכ"ג (מלוקט ה) סעיף ז, ובשיחות על תשובה בלקוטי שיחות חט"ל ע' 4-133, וע' 5-154. ודו"ק.

3. ראה קונטרס ענינה של תורת החסידות סעיף יז ובהערה 101. ונקודה זו חוזרת על עצמה בד"ה השקיפה תשכ"ז וואתה תצוה תשמ"א תוך ציון למ"מ הנ"ל, מהם עולה כי גילוי עצם הנשמה ממש אינו בנייתו מהכחות הפנימיים, אלא אדרבה, חודר גם בהם.

4. ראה ד"ה ויהיו ח"ש תנש"א סעיף ז "כאשר העבודה היא מצד עצם הנשמה, שזהו"ע הביטול וקב"ע". וכן בד"ה פדה בשלום תשכ"ב סעיף ו-ז. שיחת ש"פ נצו"י תשמ"ט סעיף ד.

מזו, מצד עצם נשמתו (שלמעלה מיחידה), היינו שהוא דבר אחד ממש עם הקב"ה⁵ [ובכללות: יחידה הו"ע דביקות הנפש וביטול מוחלט בקב"ה, ועצם הנשמה ממש היינו⁶ מה שיהודי הוא ממש דבר אחד עם הקב"ה, מציאותו גופא היא אלקות, ישראל וקוב"ה כולא חד⁷].

ב. ופירוש הדברים בפשטות: בעבודה שמצד הביטול דיחידה, הרי הוא מתבונן בדביקותו בקב"ה שמצד היחידה שבנפשו, ומחליט שההנהגה שלו תהיה בהתאם לבחינת היחידה שבנפשו, שעי"ז מתעורר אצלו ענין הביטול⁸. וכל ענינו אינו אלא למלא חפצו ורצונו של הקב"ה שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים⁹.

ובעבודה של עצם הנשמה ממש – ישראל וקוב"ה כולא חד: הגישה לכללות עבודת האדם היא מתוך ידיעה והכרה במציאותו האמיתית והפנימית, שזוהי נשמתו שהיא בתכלית היחוד עם הקב"ה¹⁰. והיינו, שתחילת העבודה היא שידע שהוא "חד ממש" עם עצמות ומהות, שהרי הוא חלק אלוהי ממעל ממש¹¹.

השלכות מעשיות

ג. הכרת כחות עצמו: היהודי מכיר, שמצד נשמתו יש בכחו לא ללכת בסדר מן הקל אל הכבד, אלא לעשות את עבודתו מיד בתכלית השלימות שלא לפי ערך הגבלת מציאותו. כיון שגם בהיותו נשמה בגוף למטה הרי הוא קשור עם ה"שמים ממעל", והרי הוא "יהודי שמיימי", וממילא, יש בכחו והוא צריך לדרוש מעצמו לכתחילה את שלימות העבודה ועד גדולות ונפלאות¹² [אלא שיחד עם זה צריך להחדיר זה במגבלות גופו¹³].

ד. הגישה להנהגה בעולם: הכרה זו משפיעה על אופן ההנהגה של יהודי והגישה שלו במלחמה בעולם – שעבודת המלחמה היא מתוך ידיעה והכרה שלאמיתתו של דבר

5. דבר מלכות תולדות סעיף ח. וראה בכל המקומות המצויינים בסעיפים הבאים וביחוד בד"ה פדה בשלום תשכ"ב (קונ' י-י"ד כסלו תשנ"ב). וראה דבר מלכות תצוה (א) סעיף ט ובהערה 106, ודו"ק.

6. בשיחת נצו"י תשמ"ט שם, שביטול בתכלית הוא מצד עצם הנשמה שלמעלה גם מיחידה. ובוה גופא ישנו אופן נעלה יותר – יחוד מוחלט עם הקב"ה, כמצויין בהערה הבאה.

7. ראה שיחת ש"פ נצבים-וילך תשמ"ט סעיף ז.

8. ד"ה פדה בשלום תשכ"ב סעיף ג, ו.

9. ד"ה ויהיו חיי שרה תנש"א סעיף ו.

10. דבר מלכות ראה סעיף ה-ו.

11. ר"ד משיחת ויקהל תשנ"ב – מוגה.

12. דבר מלכות עקב סוף סעיף ד. דבר מלכות ראה סוף סעיף ה.

13. ראה לקמן ב'הנהגה ניסית והנהגה מדודה' סעיף ח.

לא שייך מציאות של מנגד – כי המצב הוא שהיהודי הוא "למעלה מאויבך"¹⁴. וכך, ע"י המחשבה בענין היחידה וההחלטה שהנהגתו תהיה בהתאם לבחינת היחידה שבנפשו – אזי המלחמה שלו בנפש הבהמית שלו היא בשלום, על אויבך¹⁵.

ה. התפיסה ביחס לעיסוק בעניני העולם: בעבודה שמצד הכחות והסדר הרגיל של יהודי, הנה הירידה לעסוק בעניני העולם היא ירידה, יציאה מהמעמד הרגיל שלו בעניני קדושה לענינים תחתונים, אלא שהיא צורך עליה. אך בעבודה שבה מתגלה עצם הנשמה – הנה נרגש אצל יהודי רק מהי כוונת העצמות, וכיון שעצמותו של הקב"ה רוצה דירה בתחתונים – הרי הוא עוסק בענינים תחתונים ואינו מרגיש בזה כלל ירידה, לא נרגש אצלו חילוק בין ענינים עליונים לענינים תחתונים. נרגשת אצלו הכוונה האחת דעצמותו ית'¹⁶ (וראה לקמן סי"ב).

ו. היחס לצרכי האחר: כמה חידושים גדולים ישנם בזה גם ליחס לצרכים הגשמיים של יהודי, וכפי שיפורט להלן בפרק ט' – היחס לצרכים וענינים גשמיים.

ז. המגמה בקיום המצוות: הכוונה בקיום המצוות אינה שישנה מציאות נשמתו שאוהבת את הקב"ה, והדרך לדבקה בו היא ע"י קיום המצוות, אלא קיום המצוה מצד המצוה עצמה, שענינה צוותא וחיבור שנעשה חד עם הקב"ה¹⁷.

ח. ממילא אופן עבודת קיום המצוות שמצד עצם הנשמה, הוא שלא נרגש שיש את הקב"ה מצוה המצוות ואת היהודי המצווה, אלא היהודי והקב"ה הם מציאות אחת, ורצונו של הקב"ה בהנחת תפילין לדוגמא, נעשה ממילא על ידי היהודי¹⁸.

וממילא התחושה של יהודי בעת קיום המצוה, אינה באופן שהוא לומד תורה ומקיים מצוות, המציאות שלו, אלא שלימוד התורה וקיום המצוות שלו הוא כמו מאליו, כיון שהוא מציאות אחת עם הקב"ה.

ולדוגמא מוחשית במצוות הצדקה – שנתנת הצדקה היא באופן שלא נרגש אצלו שהוא הנותן, אלא שפעולת הצדקה נעשית כמו מאליה, שאין מציאות של נותן, כי אם מצות הצדקה¹⁹.

ט. שלילת אפשרות לעבירה: היהודי הוא קשור כל כך עם הקב"ה, עד שכמו שאצל הקב"ה "אין עוד" ולא שייך מציאות אחרת, כך אצל היהודי שמאוחד לגמרי עם

14. דבר מלכות כי תצא סעיף יא. וראה בענין זה בארוכה לקמן ביחס היהודי לעבודה בעולם (ההגלות) סעיף ו.

15. ד"ה פדה בשלום תשכ"ב סעיף ג, ו.

16. ד"ה ויהיו חיי שרה תנש"א סעיף ו-ז. וראה גם ד"ה ואלה תולדות נח תנש"א סעיף ג.

17. ד"ה אלה תולדות נח תנש"א סעיף ג.

18. ראה בארוכה קונ' הלכות של תושבע"פ תשנ"ב ודבר מלכות וישלח.

19. שיחת ש"פ נצו"י תשמ"ט סעיף יא.

הקב"ה לא שייכת אצלו מציאות של עבירה, אין אפשריות לרצון לענין אחר חוץ מהקב"ה.

הוא אינו צריך לעשות חשבון איך להתנהג, אלא מתנהג כרצון הקב"ה מצד עצמו, עד "מנפשיה כרע"²⁰.

י. לימוד התורה כבן וכעבד: העבודה בלימוד התורה היא באופן ד"עוסק בתורה", שהעבודה דלימוד התורה הוא בחי' בן לקב"ה, וביחד עם זה הוא עוסק בתורה, היינו שמשתדל בכל מיני השתדלות להביא את הרבים ללימוד התורה (נוסף על זה שהוא לומד לעצמו), שהעסק בזה ובפרט על חשבון הזמן שהוא חי יכול ללמוד לעצמו הוא מצד הביטול שלו לתורה.

וחיבור ב' ענינים אלו הוא מצד עצם הנשמה כמו שמושרשת בעצמות ששם ב' הענינים דבן ועבד הם חד²¹.

יא. רצון לגילוי עצמות: מצד התגלות עצם הנשמה, נעשה כל יהודי שייך לדרגתו של אדמו"ר הזקן שאמר "איני רוצה את הג"ע שלך והעוה"ב שלך, איני רוצה כי אם אותך בעצמך", היינו, שרצונותיו בעניינים גשמיים יהיו בלא לב ולב, ויהי' רצונו להשלים כוונת העצמות, להיות לו דירה בתחתונים (וכנ"ל סעיף ה)²².

וכן שעיקר רצונו הוא בגילוי העצמות, ועד כדי כך שכשאין מאיר גילוי זה הוא במצב דכתיב ומבקש בכל יום על הגאולה, שאז יהיה גילוי אלקות ועד לגילוי העצמות²³.

יג. אהבת-ישראל נעלית: אהבת ואחדות ישראל היא (לא כמו דבר נוסף על מציאותם, היות והיא עי"ז שעושים נפשם עיקר וגופם טפל, אלא) היא בכל הענינים שלהם, גם בענינים השייכים להגוף²⁴.

יד. הכל חדור במטרת הבריאה: ועיקר: מצד גילוי עצם הנשמה הנה כל ענינו וחייו של היהודי הם סביב מילוי רצונו של הקב"ה לעשות לו דירה בתחתונים, וחדורים כל כולם בכל פרטיהם ב"להביא לימות המשיח"²⁵.

20. שיחת ש"פ ראה תשמ"ט סעיף ה.

21. ד"ה מרגלא בפומיה דרבא תשמ"מ (מלוקט ה) סעיף ז, י.

22. ד"ה ביום עשתי עשר תשל"א סעיף יג.

23. ד"ה ואתה תצוה תשמ"א סעיף ט. עיי"ש [ודו"ק בחילוקי הלשונות בין מאמר זה לאלה שלפניו

בענין זה: ביום עשתי עשר, בכל דור ודור תשל"ד, ועשרה שיושבין תשמ"ב (ב)].

24. ד"ה ואתה תצוה תשמ"א ס"א. וראה בהנחה הבלתי מוגה: "שזהו עומק על המבואר בתניא".

25. ראה ד"ה ויהיו ח"ש תנשא סעיף ו-ז. דבר מלכות תלדות סעיף ה.

הנהגה ניסית והנהגה מדודה

כאמור¹, מהמאפיינים של עבודה שמצד גילוי עצם הנשמה², היא הכרה שונה לגמרי של האדם בכחותיו ויכולותיו. ניתן לומר שהאדם יוצא ממגבלות כחו של נברא ומקבל מ'כח בורא', ובמילא מתאפשרת הנהגה ניסית בעבודת ה', "לכתחילה אריבער".

הנהגה ניסית

א. ההנהגה והסדר הרגיל כעת הוא באופן של "נפלאות"³. היינו שעבודת כל יהודי היא באופן של "נשיאות" (שלכן כל אחד אומר בכל יום בחודש ניסן פרשת ה"נשיא"), באופן שפועל על ההנהגה הרגילה שלו⁴, עד שנעשית באופן של קביעות ונצחיות⁵.

ב. לאחרי ריבוי העבודה דבני במשך כל הדורות, הרי בודאי ובודאי שעכשיו בנקל יותר ליהודי לעשות עבודתו למעלה מדרך הטבע, ובאופן נעלה יותר מכל הדורות שלפני זה.

ג. באותיות פשוטות: כל יהודי צריך להכריז בכל העולם כולו, ע"י דוגמא חי' בהנהגתו בפועל שיהיו לה הדים והיא תהיה ניכרת בכל העולם כולו [נוסף על זה שמכריז בצעקה בכח הדיבור שלו] – שלהיותו יהודי, מתנהג ברגילות בהנהגה בלתי רגילה שלמעלה מדרך הטבע (דהנהגת העולם), וכמה שפעל עד עתה – הרי מכאן ולהבא פועל עוד יותר ענינים שאינם רגילים⁶.

1. 'עבודת ה' מצד עצם הנשמה' סעיף ד.

2. ראה שיחת כ"ד תשרי תש"נ סעיף י: "ובזה מובן בפשטות ההכרזה שכל השנה היא שנת "ניסים" – מכיון שקשורים ומיוחדים בעצמות ומהות, וואס ביי דעם אובערשטען איז דאס א דבר הכי פשוט – ס'קען גאר ניט זיין אנדערש".

3. ראה גם (נוסף על המצויין כאן בהערות) שיחת כ"ד תשרי תש"נ סעיף י: "ובזה מובן בפשטות ההכרזה שכל השנה היא שנת "ניסים" – מכיון שקשורים ומיוחדים בעצמות ומהות, וואס ביי דעם אובערשטען איז דאס א דבר הכי פשוט – ס'קען גאר ניט זיין אנדערש". דבר מלכות חיי שרה סעיף יג: "היה תהא שנת נפלאות בה, (ו)בתוכה – שזה (הנפלאות) נעשה המהות והתוכן והנשמה של השנה".

4. ראה גם ברכה ל"א ניסן תנש"א סעיף ט.

5. דבר מלכות ויקרא סעיף ה-ו, והערה 65.

6. שיחת ש"פ תזריע ה'תשמ"ט.

ד. הנהגה ניסית פירושה הנהגה של יהודי למעלה מטבעו ורגילותו⁷. גם עבודת ה' באופן הרגיל היא בהתאם להוראות התורה באופן מוחלט, אבל עדיין זהו לפי מגבלות האדם. כמו"כ, גם בעבודה הרגילה נכלל הענין של "מעלין בקודש", שהיהודי נעשה טוב יותר במקצת או אפילו בהרבה, ע"י קביעת שיעורים חדשים בתורה או קבלת הידור חדש.

והקב"ה נתן ליהודי את הכח להתרומם למעלה ממגבלותיו. כלומר, להיות נעלה ממגבלותיו לגמרי⁸.

ובפשטות: לכאן"א ישנם דברים שעד עתה לא רצה לקבל על עצמו בחשבו שאין לו את הכחות בדרך הטבע לעשותם. הן בשיעורים בלימוד התורה, הן בשיעורי הצדקה (מעשר או חומש או יותר מזה), הן בעבודת התפילה, ועד"ז בעבודתו דכל מעשיך לשם שמים ובכל דרכיך דעהו,

– אזי עתה הוא הזמן הכי מתאים לקבל על עצמו דברים חדשים שעד עתה אפשר שלא היו בכחו (והיה צריך לנס כדי לעשותם), ובודאי שיצליח בזה ובדרך הטבע!⁹

[ה. יכולה להיות הליכה שהיא באורך ורוחב, דהיינו, הליכה באותו "שטח" וסוג עבודה דעד עתה, אלא שהיא באופן של התפשטות אורך ורוחב. מיהודי נדרש שהוא יעלה מעל השטח והדרגא שבה היה עד אז – סוג עבודה נעלה יותר¹⁰].

ו. נוסף על הנהגה ניסית, צריכה להיות הנהגה של "ניסי ניסים" – נס למעלה מנס. כלומר, שאחר שהתעלה ממגבלותיו ופעל בהנהגה ניסית, הנה גם הנהגה זו נהיית טבע אצלו, והוא נדרש שוב להתעלות לדרגא גבוהה יותר של "נס"¹¹.

ז. והנהגה זו צריכה להתבטא במיוחד בנתינת הצדקה, נתינת מעשר, ועד חומש, ועד – בלי גבול¹².

שילוב של בלי-גבול וגבול

ח. בפרטיות, בהנהגתו של יהודי צריך להיות מודגש שילוב של ב' ענינים: מחד – ההכרה במציאותו האמיתית ובנפשו האלקית שמצדה יש לו את הכח והיכולת לדרוש מעצמו שלימות בלי גבול בעבודתו, ויחד עם זה – שיהיה באופן המותאם

7. שם סעיף ט.

8. מכתב כללי ו' תשרי תש"נ.

9. שיחת ש"פ תוריע תשמ"ט.

10. דבר מלכות בהעלותך סעיף ד.

11. מכתב כללי אור לה' ניסן תנש"א.

12. דבר מלכות ויקרא סעיף ט.

למדידות והגבלות של מציאותו הגשמית, עבודה באופן של סדר והדרגה בהתאם ליכולותיו¹³.

[ואדרבה, דוקא על ידי העבודה במדידה והגבלה טמון הכח הנעלה שנעשים כלי לקלוט גילויים נעלים יותר¹⁴. ושלימות גילוי כח הנשמה הבלתי מוגבל, מתגלית דוקא על ידי העבודה של הנשמה בגוף ובמדידותיו¹⁵].

ט. אך אופן המדידה של האדם את עצמו ואת מציאותו, העבודה בתוך גדרי מציאותו – צריכה להיות באופן של בלי גבול. שהאדם (המוגבל) צריך להיות בדרגה נעלית שלמעלה ממדידה והגבלה (על ידי זה שמגלה את מציאותו האמיתית שהוא חד עם קודשא בריך הוא).

כלומר: הגישה לכללות עבודת האדם היא, מתוך ידיעה והכרה שבפנימיותו ניתן הגילוי דבחינת "אנכי מי שאנכי", ועל ידי זה נעשה כללות עבודתו מלמטה למעלה, המגבלות של ה"אני", באופן נעלה ביותר, ועד למעלה ממדידה והגבלה¹⁶.

13. ראה בארוכה דבר מלכות עקב.

14. דבר מלכות שמיני סעיף ו. וראה סעיפים יא-יב.

15. דבר מלכות עקב סעיף ז.

16. דבר מלכות ראה סעיף ו.

ההכרה בניסיו של הקב"ה

הוספה בעבודת ה'

א. כשרואים את הניסים שהקב"ה עושה – מעורר זה עוד יותר ביהודי, את ההכרה שהקב"ה הוא בורא העולם ומנהיגו, והוא עושה תמיד ניסים לבני ישראל. ועבור זה נותנים שבח והודאה. עד שהוא לא מתבייש לצאת בריקוד בגלל הניסים הגלויים. ועיקר: האופן העיקרי בו יהודי "מקבל" את הניסים ופועל שהקב"ה יוסיף עוד ניסים – הוא על ידי שמוסיף בלימוד התורה וקיום המצוות בהידור. ונוסף על עבודת עצמו צריך גם להשפיע על עוד יהודים.

ואפילו אם ישנו עוד יהודי שצריך להסביר לו עד שיראה את הניסים (כיון שהוא עדיין לא הבחין ושם לב) – הרי זה בא באופן הכי קל, בדרכי נעם ובדרכי שלום ובשמחה ובטוב לבב, מספיק שיעוררוהו על כך פעם אחת¹.

"רבות מופתי"

ב. עוד בהיותנו במיצרים וגבולים דגלות מתגלים "רבות מופתי", ונעשה "רבות מופתי", באופן שכאשר שואלים יהודי: מה היה המופת האחרון שראה? הוא משיב: מה פתאום האחרון?! ישנם ועוד יהיו "רבות מופתי", ו"רבות" בלשון התורה פירושו יותר ויותר, עד בלי הגבלה².

1. שיחת כ"ו ניסן, ביחידות, תנש"א סעיף ז-ח.

2. דבר מלכות חקת סעיף יג.

יחס היהודי לעבודה בעולם (ולגלות)

כאמור לעיל¹, בעבודה שמצד עצם הנשמה, מחד - מרגיש יהודי שהעבודה בעולם היא חלק מכוונת העצמות והוא ממלא כוונתו [שלכן אין לאדם אפילו תחושת ירידה בעולם], ומאידך - הוא למעלה מהעולם, ואין לעולם באמת תפיסת מקום והשפעה לגביו

היחס לעבודה בעולם ודירה בתחתונים

א. הגישה של יהודי בעבודתו בעולם היא לא באופן שהוא מרגיש שיש רק אותו ואת הקב"ה אותו הוא עובד שבכך הוא ממלא את רצון ה', אלא נוגע לו גם ענין העבודה ד"דירה בתחתונים" עצמה².

ב. על כל יהודי לדעת את החשיבות והרצינות שבהנהגתו, כיון שבשבילו נברא כל העולם, ובמילא בכל העולם ניכר ("קוקט אויס") שהוא נותן לו כח ומבקש ממנו שיתנהג באופן כזה שהעולם יהיה מבורך, הן בגשמיות והן ברוחניות³.

ג. יהודי מנצל את כחותיו לעבודת ה' באופן שנוגש שהם רק "כלי", שליח, למילוי רצונו של הקב"ה. וכך הוא פועל בכל עניני העולם שהם נעשים כלי למילוי שליחותו של הקב"ה⁴.

היחס להתמודדויות שמצד העולם

ד. יהודי בעצם מציאותו הוא קשור לתורה. רק שבגלוי העמידו הקב"ה במצב שכאילו יש לו בחירה חופשית והתורה אינה מציאותו, כיון שרק כך יוכל לפעול שהקשר של העולם לתורה יהיה מצד ענינו של העולם. וכאשר יהודי בוחר בטוב – אזי נעשה מיד הקב"ה עוזרו לנצח בזה⁵.

ה. היחס של יהודי לעניני העולם ולהתמודדויות העולם הוא שכל הסיבה שהקב"ה העמיד ענינים אלו לפני האדם הוא בשביל לגלות ולעורר את כחותיו. כטבע העולם,

1. 'עבודת ה' מצד עצם הנשמה' סעיף ה-1.

2. דבר מלכות אחרי-קדושים סעיף ה.

3. שיחת כ"ד אלול תנש"א (בלתי מוגה) סעיף ב.

4. ברכה ל"א ניסן תנש"א סעיף ח.

5. דבר מלכות צו סעיף ט.

שכשיש דבר מנגד – הרי זה מעורר אצל האדם כחות פנימיים והתגברות יתירה למלא את רצונו, דוקא כפי שהוא מבין⁶.

ו. כללות עבודת האדם, מה שהקב"ה הורידו למטה לעסוק בעניני העולם, הוא כענין הצחוק והמשחק ששרים ומלכים עושים שמעמידים שני חיות להילחם זה עם זה, וכך הוא המשחק שעושה הקב"ה להתענג במלחמתו של יהודי בעולם עם עניני העולם והנה"ב.

וממילא בגישתו של היהודי הלוחם במשחק זה יתכנו כמה אופנים: א) שהוא אינו מרגיש שזהו רק משחק, והוא מרגיש שזוהי מלחמה באמת. ב) הוא מרגיש שזהו משחק, היינו שמצד נשמתו האלקית הרי הוא למעלה מכל עניני העולם, ואם כן הם אינם תופסים מקום באמת. אך יחד עם זה הוא גם מרגיש שזהו משחק המלחמה, ומרגיש את מציאותו שנוגע לו לנצח במשחק המלחמה. ג) הוא בביטול בתכלית, ולא מרגיש את מציאותו כלל, רק את תענוגו של המלך, הקב"ה, ממשחק המלחמה, כך שלא נוגע לו שהוא ינצח, אלא השחוק של הקב"ה שנהנה מהמשחק. [שזוהי הכרה הקשורה עם התאחדות מוחלטת עם הקב"ה⁷, שזוהי הדרגה הנדרשת היום⁸ בעבודת ה' – כנ"ל 'עצם הנשמה של יהודי' ס"א-ב].

ז. כאשר הענין שאמיתית כל דבר זהו איך שמתהווה בכל רגע ורגע מהקב"ה הוא אצל האדם בצירוף של לילה, שאינו מאיר בגילוי – אזי צריכה להיות זהירות מעניני העולם באופן של אתכפיא וכו', וכן סיוע מניצוצות הקדושה והמלאכים בעבודת האדם.

אבל בזמנינו זה, שנשארו רק פכים קטנים לברר, ונשמות דורנו – הן דור אחרון של הגלות ודור הראשון לגאולה, והגאולה נקראת על שמם – אזי אופן העבודה הוא שנרגש אצל האדם איך ש"אין עוד מלבדו", רק הקב"ה לבדו, וכל המציאות כולה מתהווית בכל רגע ע"י הקב"ה וממילא אין שייך לומר שיש איזה ענין שאינו מתאים ח"ו למילוי רצונו ית' [לא כמו בעבודה של אתכפיא, שצריך להיות זהירות כו']⁹.

וראה לקמן בפרטיות אודות אופן עבודת האתכפיא ב'ענינים גשמיים של יהודי' סעיף ג.

היחס לעניני הגלות

ח. כל ענין שקשור לגלות הרי הוא שנאוי על יהודי. כיון שהוא יודע שהגלות נקרא

6. ש"פ עקב תשמ"ח סעיף ה. ובכ"מ.

7. שיחת כ"ד תשרי תש"נ, והדרן על סדר הלימוד ליאצ"ט בקונ' כ"ב שבט תש"נ.

8. ראה גם המשך השיחה שם בכ"ד תשרי. ודו"ק.

9. ד"ה וככה תשל"ז (בלתי מוגה).

בשם זה כיון שהא' "אלופו של עולם" עדיין אינו בגילוי, ובמילא הרי זה שנאוי עליו בשנאה אמיתית ושנאה עמוקה.

ודוקא ע"י שנאה זו באים תיכף ומיד לגאולה. נוסף רק ענין אחד ויחיד, אבל ענין אחד ויחיד זה נכנס ב"גולה", ומה"גולה" נעשה ענין של "גאולה". ומכיון שהוא שונא את הגלות – הרי דבר ודאי הוא שאינו צריך הסברה מדוע עליו להיות "מונח" בהענין דלעשות מגלות גאולה, ולעשות מגאולה מעמד ומצב נעלה יותר מגאולה¹⁰.

ט. ממילא (מכיון שהגלות שנואה על היהודי), כשכל יהודי נזכר ש"מודה אני לפניך וכו'" – הרי כל ענין שלוקח אצלו רגע שבו אינו יכול לחשוב אודות פנימיות התורה (בגלוי, בלי משלים ודוגמאות) – הוא עושה זאת בקיצור הכי נמרץ ("והוא כבר עשה זאת ברגעים שלפני זה")¹¹.

10. שיחת אור לי"ג אלול תנש"א (בלתי מוגה) סעיף ד.

11. שיחת אור לי' אלול תנש"א (בלתי מוגה) סעיף ט.

התקשרות לרבי

הנתינת כח שע"י ההתקשרות

א. נהוג לקשר את כל הענינים עם נשיא דורנו¹.

ב. ע"י ההתקשרות לצדיקים, ובפרט לנשיאי ישראל שענינם הוא להמשיך גילוי אלקות לכל ישראל ובפרט להמקושרים ושייכים אליהם, עי"ז נמשך לו נתינת כח שקיום התורה ומצוות שלו יהיה בשמחה, ובכלל זה הוא גם שלא יהיו לו בלבולים מענינים הגשמיים (היינו² שבגשמיות הכל יהי' לו טוב)³.

ג. הסיבה לכך שיכול להיות מצב של לשבת ב"חור" ולחשוב שנמצאים ב"ארמון המלך" היא – חשכת הגלות. אבל, מה שייך חושך הגלות לאלו השייכים לנשיא דורנו, שמכריז שכבר סיימו כל העבודה, כולל גם "צחצוח הכפתורים"?⁴

הכל חדור בהבאת הגאולה

ד. צריך כל אחד ואחד לקבל על עצמו להוסיף ביתר שאת וביתר עז, בפרט בהביטול וההתקשרות אל כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא הדור, "הנשיא הוא הכל", שבכל אחד ואחד – מציאותו וכל עניניו, בכל מכל כל, נעשים קודש לנשיא הדור, עי"ז שמלאים וחדורים בקיום שליחותו של נשיא הדור – משה רבינו שבדור, גואל ראשון הוא גואל אחרון – שענינו העיקרי להביא לימות המשיח בפועל ממש⁵.

1. שיחת י' אלול ה'תנש"א (בלתי מוגה) סעיף א.
 2. בהערה 36 מציין לרמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"א שם מציין "שיסיר מאיתנו כל המונעים אותנו" וכו'.
 3. ד"ה רני ושמחי תשכ"ז (מלוקט ד) סעיף ו.
 4. השמטות לשיחת לך-לך תשמ"ח.
 5. דבר מלכות וארא סעיף יא.

פרק ח'

ביטול ותענוג

דרגות בביטול

א. ישנה דרגת ביטול שהאדם מקבל לעשות כל מה שיצטווה, ויתירה מזה, שזה (לעשות מה שנצטווה) יהי' הרצון שלו. ביטול זה הוא בכחותיו הגלויים ומציאותו של האדם. ביטול נעלה יותר הוא בעצם מציאותו, שכל מציאותו הוא זה שהוא עבדו של המלך, מלך מלכי המלכים הקב"ה.

אלא, שבביטול זה האחרון, האדם אינו לעצמו, וכל מציאותו היא מציאות המלך. ולכן יש להחדיר לאחמ"כ ביטול זה גם בכחותיו הגלויים (שמקבל על עצמו לעשות כל מה שיצטווה), ואזי הביטול יהי' גם במציאות האדם¹.

ב. אמנם בדרגות הביטול הללו, כיון שהאדם קיבל על עצמו את עול מלכות-שמים, נרגשת בדיקות מציאותו של האדם העובד וגודל העילוי דהעבודה שלו. וכמו בביטול של קבלת עול מלכות שמים, שישנה חשיבות בביטול, שע"י שהעם מקבלים את עול מלכותו הוא נעשה מלך.

שלימות הביטול היא בביטול שמגיע מלמעלה. וכמו בקיום המצוות, שקיום המצוות שלו הוא (לא מפני שהוא קיבל עליו עול מלכות שמים ועול מצוות, אלא) מפני שציווי הקב"ה גוזר עליו להיות כפי הציווי. היינו שהדיבור והציווי האלוקי גוזר על האדם והעולם (ומכריח אותם) להיות כן² [אלא שיש לאדם בחירה חפשית לבחור היפך טבע הבריאה³].

ג. ביטול זה, היות ואינו נוצר על ידי מציאות האדם אלא מצד הקב"ה, ממילא הוא ביטול וכח בלתי מוגבל [ולכן יש בכח יהודי לעמוד בהעלמות והסתרים של עקבתא דמשיחא, אף שהאדם המוגבל מצ"ע לא היה עומד בהם]⁴.

1. ד"ה בחודש השלישי תשכ"ט (מלוקט ד) סעיף ח-ט. וראה גם ד"ה יהי ה"א עמנו תשכ"ד (מלוקט ד) סעיף 1.

2. ד"ה רני ושמחי תשכ"ז (מלוקט ד) סעיף ד. בהעלותך תשכ"ט (מלוקט ה) סעיף ה.

3. ד"ה בהעלותך הנ"ל הערה 58. ד"ה וידבר אלקים תשכ"ט (מלוקט ד) הערה 45, 48.

4. ד"ה רני ושמחי הנ"ל סעיף ה. ד"ה החודש הזה לכם תשל"ה (מלוקט ד) סעיף ה.

האדם כמציאות בפ"ע לצד ביטול בתכלית

ד. עם היות ביטול זה הוא ביטול בתכלית, אף על פי כן אין זה סותר לעבודת האדם מתוך תענוג ושמחה. דע"י ההתקשרות לצדיקים ובפרט לנשיאי ישראל, נמשך לו נתינת כח שקיום התומ"צ שלו יהי' בשמחה⁵.

וכן דמכיון שישראל וקוב"ה כולא חד, לכן ביטול זה אינו שולל את מציאותם, אלא אדרבה זה גופא הוא מציאותם. והיינו שלימוד התורה וקיום המצוות הוא בביטול וביחד עם זה גם בחיות ושמחה⁶.

כמו-כן, הכוונה בענין המצוות היא, שהאדם יהיה מציאות בפ"ע (שאינו לו תענוג באלקות) ויחד עם זאת יהי' בטל אל הקב"ה. וכשנרגש, דזה שהאדם הוא מציאות שחוץ ממנו ית', אי"ז אלא בכדי להשלים הכוונה העליונה, הרי הביטול דקב"ע הוא בכל מציאותו. היינו שגם זה שנעשה כמו מציאות לעצמו הוא בכדי להשלים הכוונה. ולכן המציאות שלו אינה סתירה להתענוג שיש לו בעבודתו, לפי שכאמור, שגם המציאות שלו היא בכדי להשלים הכוונה⁷.

וכן, כי זה שהתענוג, בחי' בן, וביטול, בחי' עבד, הם ב' ענינים – זה בנשמה כמו שבאה בהמשכה. אבל בנשמה כמו שהיא מושרשת בעצמות יש ב' הענינים ושם הם כולא חד⁸.

ה. לאחרי היסוד דקבלת עול, הנקודה שלמעלה ממדידה והגבלה יכולה וצריכה "להתפשט" בכל כחותיו הפנימיים עד בכל מציאותו וטבעו, ובאופן כזה – שטבעו ומציאותו עצמם נעשים באופן של זריזות ושלמעלה ממדידה והגבלה, שכל מה שעושה בכחותיו הטבעיים הוא בזריזות הכי גדולה, זריזות דקדושה⁹.

5. ד"ה רני ושמחי הנ"ל סעיף ו.

6. ד"ה בהעלותך הנ"ל סעיף ט.

7. ד"ה ארבעה ראשי שנים תשל"א (מלוקט ה) סעיף ט. וראה ד"ה ואלה המשפטים תשמ"א (מלוקט

1).

8. ד"ה מרגלא בפומי' דרבא תשמ"מ (מלוקט ה) סעיף ז.

9. דבר מלכות קרח סעיף י.

פרק ט'

מציאותו של יהודי

היחס לצרכים וענינים גשמיים

א. הכתרת המלך, הקב"ה, בשלימותה היא – כאשר הביטול והקב"ע שבהכתרת המלך חודרת בכל מציאותם של בני המדינה, בכל פרטי עניניהם כו', שנרגש אצלם שכל המציאות שלהם אינה אלא מציאות המלך¹.

ב. וממילא כן הוא בנוגע לענינים הגשמיים: מכיון שעבודתו היא מתוך ביטול בתכלית, שכל מציאותו אינה אלא מציאות המלך, מודגש הדבר גם בעניניו הגשמיים, שאינם צרכי הגוף (כמציאות בפ"ע) סתם, כי אם, מצד ציווי המלך, שרצונו שהעבודה תהיה עם וע"י הגוף הגשמי דוקא, ובאופן שמקבל כל היעודים הגשמיים שבתורה כדי לעבוד את ה' מתוך מנוחה, שמחה, וטוב לבב².

ג. ומהנפק"מ בעבודה זו הוא היחס למציאות הגוף ונה"ב – שאם עבודתו היא באופן שנשאר במציאותו, הנה יתכן שעיקר עבודתו תהי' בעניני הנשמה, ובאופן שנשמתו עיקר וגופו טפל, ואילו בנוגע לגוף, מסתפק בכך שלא יפריע ולא יבלבל לעבודת הנשמה.

אבל כאשר הקב"ע היא בתכלית השלימות, שכל מציאותו היא מציאות המלך – הרי מציאות הגוף וצרכי הגוף אינם מציאות בפ"ע שיש להשתדל שלא יבלבלו לעבודת הנשמה, כי גם מציאותם היא מציאות המלך³. ראה ביטול ותענוג סעיף ??

ד. כל עניני העבודה של יהודי בעניני המצוות וכו', צריכים להיות באופן של אור ובהירות ושמחה, ועד שיהיה ניכר גם בגשמיות וגם בממון שלו [ע"ד הסיפור אודות אחד מחסידי אדמו"ר הזקן שהביא מעות המעמד באופן שהיו המטבעות מבריקות ונוצצות כאילו אך זה עתה יצאו מבית היציקה, שהשפשוף נעשה על ידי אשתו]⁴.

1. שיחת ש"פ ראה תשמ"ח סעיף ה.

2. שם סעיף ז.

3. שם.

4. ד"ה להבין ענין ספה"ע תשמ"ז – בלתי מוגה.

היחס לעניני הגוף של הזולת

ה. ועל דרך זה הוא בענין אהבת ישראל, שישנה אהבת ישראל על ידי שעושים נפשם עיקר וגופם טפל⁵. אך⁶ בעבודה שמצד עצם הנשמה כמו שמיוחדת עם עצמות ממש – הנה גם הציור של הכחות הגלויים הוא חד עם הקב"ה, ואזי האחדות דישאל היא בכל הענינים שלהם, גם בענינים השייכים להגוף⁷. ראה עצם הנשמה סעיף יג.

5. תניא פרק לב.

6. ראה בהנחה הבלתי-מוגה: "ויש לומר שזהו בעומק יותר מהמבואר בתניא פרק לב בענין מצות אהבת ישראל".

7. ד"ה ואתה תצוה תשמ"א סעיף יא. וראה דבר מלכות שלח סעיף יג.

מהות ואופן עבודת ה' של יהודי

אופן העבודה

א. שלימות העבודה היא דוקא מתוך מנוחה, עד שאפילו במקום דשינוי ותנועה, יהי' ענין המנוחה. וזה נפעל דוקא עי"ז שנרגש רצון ה' – רצון אחד (הכוונה והתכלית האחת) – בכל פרטי העבודות.

והיינו שבפרטי עבודתו הוא מרגיש בזה לא את שינוי התנועה דלבו (רצוא או שוב), אלא את קיום רצונו שלהקב"ה שהוא "אחד" (ובזה אין שום נפק"מ אם זה רצוא או שוב).

וזה נפעל על ידי ביטול האדם לקב"ה, שהוא מרגיש שכל מציאותו היא רק עבד לה', "לשמש את קוני". ודוקא ע"י ביטולו כעבד לה' – נעשה (דבר אחד עם) מציאות המלך (כביכול)¹.

ב. אופן הדירה בתחתונים שיהודי עושה בעולם הינו שהדירה עצמה נעשית (לא בטילה במציאות, אלא) "צינור" לגילוי "דבר ה' ממש" מעצמותו ומהותו ית' בעצמותו ומהותו.

וזה תלוי באופן לימוד התורה של יהודי – שע"י שיהודי לומד תורה למטה באופן של "תען לשוני אמרתך", הוא נעשה צינור לגילוי עצמותו ית', באופן כזה שהדירה עצמה (היינו היהודי כפי שנמצא בתחתונים) מבטאת ומגלה את דבר הוי' ממש, עד כפי שהוא (היהודי) כביכול דבר אחד עם הקב"ה².

מציאותו הגשמית של יהודי כביטוי לאלקות

ג. "שויתי הוי' לנגדי תמיד", שכאשר מסתכלים על יהודי (על עצמו) (במראה), או על השני) באיזה מצב שיהיה, גם כשעושה ר"ל ההיפך, הנה מכיון שמצוייר בגופו הגשמי שם הוי' [י' כח הראיה, עיניים, ה' – אזניים, כח השמיעה, חוטם – ו', ופה – ה' אחרונה], הרי רואים עליו לא השם אלקים, אלא את שם הוי'³.

1. דבר מלכות במדבר סעיף ה-ו.

2. דבר מלכות יתרו סעיף ח.

3. ד"ה שובה ישראל תשמ"ט (בלתי מוגה).

ד. שלימות העבודה היא כאשר האדם מרגיל את גופו הגשמי לקיים מצוות, באופן של 'מאליו', ע"ד 'כי מטא למודים מנפשי' כרע". וביחד עם זה אין זה באופן ד"מצוות אנשים מלומדה", אלא באופן ד"מעלין בקודש" בהידור מצוות וכיו"ב.⁴

וענין זה נעשה בב' שלבים: בתחילה זהו באופן ש"מעבדים" את הגוף ומרגילים אותו באופן שהרגל נעשה טבע שני, ועד טבע ראשון [אבל הגוף מצ"ע אינו מאיר לכתחילה ב"נר מצוה ותורה אור", ומצ"ע הוא אינו שייך לעבודה זו (והראיה – שצריכים להרגיל אותו בזה)],

ועי"ז מגלים איך שמציאותו של יהודי, גם גופו הגשמי קשור עם הקב"ה, ועבודת היהודי בקיום רצון ה', קיום התומ"צ, אינה כדבר נוסף עליו.⁵

ה. כל יהודי יכול להגיע לעבודת ה' בבחינת "דעת עליון", הקשורה עם ההכרה בעצמות אוא"ס.

וממילא, היות שלגבי עצמות אוא"ס אין שום מציאות שחוץ ממנו, ואדרבה – הוא אמיתית המציאת של כל הנמצאים, אזי ממילא גם ההכרה שלו באלקות היא באופן שזה (הכרת אלקות) היא כל מציאותו [ולא כמו דבר נוסף עליו], ואין נתינת מקום למציאות דמחויץ לאלקות.⁶

ו. שלימות העבודה היא, כאשר אצל היהודי מאיר בגילוי (- באופן של ראייה) איך שאמיתית מציאותו היא הנשמה שבו (לא הגוף). ובהנשמה עצמה – לא רק הגילוי של הדרגות הנמוכות, אלא בחי' אנכי שבנשמה, יחידה שבנפש, כך שהיחידה שבנפש מאירה בגלוי בכל הדרגות והכחות שלו, בד' אותיות שם הוי' של נפשו,

עד – שד' אותיות שם הוי' מאירות בגלוי בציור גוף האדם (הראש, הגוף, וחמשת אצבעות הידים והרגלים), כך שכאשר מסתכלים על הגוף – רואים איך שהוא השתקפות של שם הוי'.⁷

חיבור לקיום המצוות

ז. בעבודתו של יהודי עכשיו צריכה להיות עבודת ה' בשני אופנים: קבלת עול בקיום הוראות התורה, ושהוראות התורה יתקבלו אצלו בפנימיות כעצה טובה. שזה יחדור בהבנתו ורגשותיו [הוא מבין שזוהי עצה לטובתו].

4. דבר מלכות בהעלותך סעיף ה.

5. שם סעיף ו.

6. ד"ה תפילה למשה תשכ"ט (מלוקט ה) סעיף ט-י.

7. שיחת ש"פ ראה תש"נ סעיף ו.

וזה נעשה עי"ז שנוסף על כך שיש לו רב מורה הוראה, הנה יש לו גם יועץ, עשה לך רב, הנותן לו עצות ביראת שמים ועבודת ה'.

[ועי"ז היהודי נעשה כלי להגיע ולקבל את המעמד ומצב דשופטים ויועצים בימות המשיח]⁸.

הגישה למציאות העולם

ח. מיד כשמביטים על המזווה, "חוסכים" את הצורך לשאול האם היא קשורה לקדושה, מכיון ששמו של הקב"ה נכתב על הצד החיצוני שלה. ועד"ז גם בתפילין. ואומרת התורה, שבאמת כן הוא בכל דבר הנמצא בעולם, "כל מה שברא הקב"ה", שכאשר מביטים על זה אפילו בלי לחפש חזק, רואים מיד שזהו דבר הקשור לאלקות.

מכיון שהקב"ה נותן (כביכול) מזמנו וכחותיו, כדי לברוא כל ענין בעולם, והקב"ה מוסר עצמו לברוא זאת, ובאופן תמידי – מכיון שהקב"ה רצה שכל נברא ירגיש שיש בכחו להוסיף בבריאה, וההוספה בבריאה היא כאשר הנברא נותן כבוד לקב"ה.

כפי שהוא אפילו אצל ילד קטן, שכאשר רוצה לשתות מעט מים, מתחיל קודם באמירת ברכה, ולמרות שאין זה כי אם מעט מים, מזכיר ש"הכל נהיה בדברו". כי בזה מתבטא תענוגו של הדבר הנברא, שהוא יכול להוסיף בה ולגלות בה (או שעל ידו יתגלה), שעל ידי מעט המים שילד יהודי קטן שותה, אומר הילד שכל העולם נברא על ידי דבר הוי', דברו ודיבורו של הקב"ה.

וכמו כן דבנוגע לדבר (שמברכים עליו) גופא: הדבר עצמו מרגיש, שבגללו נאמרת (ע"י ילד יהודי או אשה יהודיה או איש יהודי) הברכה ד"שהכל נהיה בדברו", שהרי דבר זה הביא וגרם ואיפשר לברך ברכה, ובלעדיו הייתה ברכה זו לבטלה, שהרי עשיית הברכה והזכרת שמו של הקב"ה מותרת דוקא כאשר הברכה היא לצורך, כגון כדי שיהודי יהיה בריא, שלזה זקוק כל אחד (הן מבוגר, הן צעיר, והן ילד קטן) לאכילה ושתיה⁹.

ט. כאשר יהודי מביט על העולם, הוא רואה (וראיה שמתאמתת בו) שהאמת היא (לא מציאות העולם, אלא) כח הפועל בנפעל. ובמקום – הוא רואה איך ש"הוא מקומו של עולם", ש"המקום" האמיתי הוא – אלקות. ובנוגע לכל הנבראים בעולם – הוא רואה איך שאמיתית מציאותו דכל דבר היא החיות האלקית המחיה אותו.

8. דבר מלכות שופטים סעיף ו-ח.

9. שיחת בדר"ח תמוז (למסיימות ומדריכות) ה'תנש"א – בלתי מוגה, סעיף ב.

הראיה של יהודי באלקות היא לא באופן השולל את מציאות האדם והעולם (הנראים בעיני בשר), אלא אדרבה – הוא רואה איך ששאלקות היא המציאות האמיתית של האדם והעולם: ישנה מציאות של "אני" (הקב"ה), וישראל, והיהודי ע"י עבודתו רואה איך שה"אני" שלו, יש הנברא, בא מיש האמיתי והוא מאוחד עמו.

ועד"ו בנוגע לעולם, לא שוללים את מציאות העולם, שכן התורה אומרת שישנו עולם, ורואים את העולם בעיני בשר (שבראם הקב"ה), אלא שרואים בעולם את כח הפועל בנפעל, ועד – כח העצמות. ואיך שכל פרטי העולם הם ביטוי של "מה גדלו מעשיך ה'", "מה רבו מעשיך ה'":

"כי אראה שמין מעשה אצבעותיך", כשמביטים על השמים רואים את ה"מעשה-ידיים" של הקב"ה, וכל הנבראים נבראו בשביל התורה ובשביל ישראל. ולדוגמא – מסתכלים על הכוכבים, רואים איך שמציאותם היא דוגמא ל(מספר) בני ישראל, מסתכלים על הלבנה – רואים איך שמציאותה היא דוגמא לבנ"י הדומין (ומונין) ללבנה, והם עתידים להתחדש כמותה, וכיוצא בזה¹⁰.

גילוי ה' אצל יהודי

י. כל אחד יכול להגיע לכך שה' יתגלה אליו, על ידי החלטה שבכל מצב רוחני שבו הוא נמצא, עליו להשתדל להסיר את הכיסוי, ההעלם וההסתר שבעולם¹¹.

10. שיחת ש"פ ראה תש"נ סעיף ד.

11. לקו"ש חלק ט"ו וירא-כ' מ"ח סעיף ח.

פרק י"א

יסודות בדרכי העבודה

בירור רצון ה'

א. לפני שיהודי הולך לעשות איזו פעולה בעניני העולם יש עליו ציווי (שהוא גם נתינת כח) לבדוק מה התורה אומרת על פעולה זו. ועליו לבחון האם זהו דבר טוב עבורו בלבד או שיש בזה גם תועלת לציבור, דהיינו, לאנשים רבים בסביבתו ועד לכל עם ישראל. ורק לאחר בדיקה ובחינה זו הוא מחליט מה לעשות, וממילא – ההחלטה תהיה בברכה והצלחה מיוחדת מאת הקב"ה¹.

ב. לאחרי כל ההוראות בשו"ע ומנהגי ישראל בנוגע לעבודתו של יהודי – ישנם עדיין ריבוי ענינים שאין עליהם הוראות בשו"ע, וחלק חשוב מענינים אלה הם שאלות איך לנצח את היצר שבו והנסיונות שמסביבו.

אך דוקא בזה מתבטאת עיקר העבודה – שיהי' עבודה בכח עצמו, שיתייגע עם שכלו הוא לחפש ולמצוא בתורה ועל יסוד כללי התורה איך צריך להתנהג במקרה מסויים. שדוקא בזה מתבטא מהו יהודי: הוא לא רק מקיים את המצוות ומה שנצטווה והורו לו לעשות, אלא – אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני, ומתבטאת עצם מציאותו שבכח עצמו הרי הוא חושב מה לעשות כרצון ה'².

ג. טבעו של כאו"א מישראל שרצונו וחפצו לעבוד עבודתו בקדושה [וכמו בבית המקדש שמצד רצון זה היו "רצין ועולין" בכבש כדי שיגיע ראשון ויזכה בעבודה].

אמנם ישנו מצב שהתורה אומרת שהזכי' בעבודה אינה באופן ש"כל מי שרוצה" – אלא שצריך לברר תחילה רצונו של הקב"ה מי יזכה בעבודה זו, כי, יתכן שרצונו של הקב"ה שעבודה זו תיעשה ע"י חבריו דוקא.

בסגנון אחר: רצונו וחפצו לעבוד את ה' אינו באופן שכוונתו שיהא הוא האוהב והוא העושה, כי אם רוצה שיתמלא רצונו של הקב"ה מכל הצדדין ואף גם שלא יהא הוא בזה, מכל מקום רוצה בזה מאד³. וראה יחס היהודי לעבודה בעולם סעיף ו.

1. שיחת ד' תשרי תש"נ (בלתי מוגה) סעיף א.

2. ש"פ שופטים תשמ"ח סעיף יא.

3. שיחת ש"פ במדבר תשמ"ט סעיף י.

ד. בעבודה זו, עבודתו לקונו אינה בגלל התענוג של האדם בעבודתו לקונו, אלא בגלל שכן הוא רצונו של הקב"ה, היינו, שביחד עם זה שבודאי מתענג בעבודתו לקונו, ועושה אותה בזריזות ובמרוצה ובעליה, הרי הסיבה לעבודה אינה בגלל התענוג שלו אלא בגלל שכן הוא רצונו של הקב"ה [ש"אבן הבוחן" בזה הוא – "אם כי יאמר (ה') לא חפצתי בכ הנני", שהעבודה היא לאחרי שנתברר רצונו של הקב"ה מי יזכה בעבודה זו ומי יזכה בעבודה אחרת]⁴.

בדיקה עצמית ביחס לרצון ה'

ה. ישנם ענינים שרצונו של הקב"ה שפעולת האדם תהיה לא בגלל ציווי, אלא באופן שהקב"ה אומר מלכתחילה שהאדם יחליט מדעתו איך להתנהג באופן שיהיה מתאים לרצונו של הקב"ה⁵.

והיינו [שנוסף על ענינים שהם קיום ציווי הקב"ה, שבזה מודגש שהאדם מבטל דעתו ורצונו כדי לקיים ציווי הקב"ה – הנה ישנו אופן עבודה] שהאדם מתייגע ופועל בעצמו שדעתו ורצונו יהיו באופן המתאים לרצונו של הקב"ה, שבענינים שבהם אין ציווי – רצונו של האדם נעשה מתאים לרצונו של הקב"ה⁶.

ו. עיקר עבודה זו [שרצון האדם נעשה מתאים לרצון הקב"ה ללא ציווי] – הוא בנוגע לעניני הרשות, ובהם גופא – לא בנוגע לעצם הענין דבירור עניני הרשות (שזהו ציווי הקב"ה), כי אם בנוגע לאופן הפעולה בבירור עניני הרשות. שעל זה אין ציווי בתורה, רק יש ציווי שענין זה צריך להיות, ועל האדם להתבונן בדעתו מהי הדרך הטובה ביותר בשביל בירור עניני הרשות, שנעשים בהתאם לדעתו ורצונו של הקב"ה.

ועד"ו הוא בעבודה דהפצת המעיינות, שהציווי הוא על כללות השליחות, ואילו בנוגע לאופן הפעולה בהשליחות דהפצת המעיינות, בנוגע לפרטי הדברים ומהי הדרך הטובה ביותר לפעול כו' – הרי בזה על האדם להתבונן בעצמו ולעשות על פי דעתו⁷.

4. שם. וראה שם שעבודה זו היא מצד בחי' היחידה. ראה גם ביחס היהודי לעולם סעיף ו.
 5. והטעם לזה כי העבודה בבירור התחוננים צריכה להיות בגדרי התחוננים, וכך גם באדם העובד – שצריך שהעבודה תהיה מצידו. עיי"ש בשיחה.
 6. שיחת ש"פ שלח תשמ"ט סעיף ג.
 7. שם סעיף ז.

פרק י"ב

פרטי עבודת ה' של יהודי

קריאת-שמע שעל המטה

א. כל אחד יגלה בעצמו את הענין ד"שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד". וגם מי שכבר התפלל מעריב – הרי יאמרו זאת עוד הפעם בקריאת שמע שעל המיטה, ויאמרו זאת ביתר כוונה מבק"ש שעהמ"ט שביום הקודם, ומה טוב – אפילו ביתר כוונה מבק"ש דתפילת ערבית¹.

מודה אני וברכות השחר

ב. באמירת "מודה אני לפניך", יהודי הוא רק בתחילת העבודה. אלא שמכיון שיהודי הוא למעלה ממדידה והגבלה דומן – הרי כבר בתחילת העבודה יש לו את השלימות דסוף העבודה².

ג. ב"מודה אני לפניך" מודגש, שעוד לפני הענין ד"אני" – לפני שהוא יודע בכלל אודות מציאותו (עכ"פ בפרטים שבזה) – ישנו כבר הענין ד"מודה לקב"ה"³.

ד. האופן בו מתחיל כל יהודי את יומו – באמירת "מודה אני לפניך", היינו שראשית כל, עוד לפני שעושים דבר כלשהו, נזכרים מיד בהקב"ה. ועד שאין צורך להיזכר בו, כי זהו דבר ודאי שהוא נמצא יחד עם כל אחד ואחד מאיתנו. אלא שמזכירים אותו לכל העולם, ולאלו שעדיין ישנים – שידעו שה"מלך חי וקיים" כבר נמצא כאן, ובמילא גם הם יתעוררו משנתם (ויצטרפו עם ילדי ישראל שכבר התעוררו והתחילו לומר "מודה אני לפניך")⁴.

ה. באמירת ברכות השחר – יש להוסיף בזהירות לאמרם במתינות כו' [לא כפי שישנם כאלו שמפאת אריכות ההתבוננות בק"ש שעה"מ אתמול, הלך לישון מאוחר ובמילא קם מאוחר בבוקר, וממילא הוא ממהר באמירת ברכות השחר בכדי להספיק

1. שיחת אור לי"ג אלול תנש"א (בלתי מוגה) סעיף ה.

2. ש"פ תצא תנש"א (בלתי מוגה) סעיף ו.

3. שם סעיף יא. וראה דבר מלכות כי תשא סי"א.

4. שיחת י"ז אלול תנש"א (בלתי מוגה) סעיף ב.

לומר ק"ש בזמנה⁵. וכן יש לעורר בנוגע לגודל ההקפדה שצ"ל בענין הכוונה בפירוש המילות וכו' באמירת ברכות השחר, אף שאין זה חלק מהתפילה⁶.

עבודת התפילה

ו. בכדי שההתבוננות שבתפילה תהיה באופן שתפעול על הנהגתו במשך כל היום – הוא על ידי שהתפילה שלו קשורה עם עצם הנשמה (הקשורה עם עצמות אוא"ס שהוא אמיתית המציאות של כל הנמצאים)⁷.

לימוד התורה

ז. לימוד התורה צ"ל מתוך תענוג (שבא לידי ביטוי בהוספה בלימוד התורה ועד לחידושים בתורה) [שמביא את גילוי התורה חדשה לעתיד לבוא, טעמי תורה, תענוג שבתורה]⁸.

ח. התורה קשורה עם שתי תכונות בנפש שצריכות להיות ביהודי – חוזק (שטארקייט) והרחבה (ברייטקייט), שע"ז הרי הוא מונח בלימוד התורה וקיום המצוות (שאודותן מדובר בתורה), באופן כזה שזה נעשה מצוה של הקב"ה⁹.

אמירת ברכה

ט. יתכן שאדם גדול, מצד גודל מעלת עבודתו כו' – טוען הוא – צריך להיות אצלו ענין הברכה כבעולם הבריאה, עולם הברכה, עד לעולם האצי' ולמעלה מזה כו'. על כך אומרים לו, שצריך להיות אמירת הברכה כפשוטה, בעולם הזה הגשמי, כפי שאומרה ילד קטן. ואדרבה – אמירת הברכה דילד קטן היא מתוך חיות והתלהבות כו' יותר מאשר אצל גדול, מצד התמימות שלו. הילד מברך מתוך התלהבות גדולה! – הלואי תהיה התלהבות כשו אצל הגדול, שכבר הורגל באמירת ברכות כו'¹⁰.

עניני הרשות

י. ההתעסקות בעניני הרשות באופן ד"בכל דרכיך דעהו" כולל גם הענין שמעניני העולם גופא לומדים הוראות בעבודת ה'. שכאשר יהודי שומע ע"ד ענין בעולם,

5. שיחת בה"ב תנש"א (בלתי מוגה) סי"ד.

6. שיחת ש"פ שלח תנש"א (בלתי מוגה) ס"ג.

7. ד"ה תפילה למשה תשכ"ט (מלוקט ה) סעיף י.

8. דבר מלכות נשא סעיף ח.

9. כ"ח אייר ה'תנש"א לנשי ובנות חב"ד (בלתי מוגה) סעיף ג.

10. שבת ויגש תשמ"ז בהשלמות לסעיף י.

ובפרט בנוגע לתחילתו ובריאתו, עליו לשאול ולברר: מהו הלימוד וההוראה מענין זה בעבודתו לקונו, תכלית בריאת האדם¹¹.

יא. האדם יוצא בפתח ביתו מהבית לחוץ כשהוא חדור בתוכנה של המזוזה, ומחדיר זה בעבודתו בחלקו בעולם¹².

דאגה לזולת ולסביבה

יב. העשירות הכי גדולה שיכולה להיות אצל אדם – ה"עשירות" ברצון עמוק לסייע לכאור"א הזקוק לסיוע (איזה סיוע שלא יהיה)¹³.

יג. כל הנבראים שבעולם, יהודים ולא יהודים, צריכים לדאוג להפיץ טוב סביבם. [החל אפילו מילדים קטנים מאד, שאפי' לילד קטן ניתנה האפשרות לעשות דבר טוב לילד שני ושלישי, ולילדים רבים]. שהרי אפילו אצל לא יהודים קיימת גם כן החלוקה דרוחניות וגשמיות (כמו אצל בני"), והשליחות היא להעלות כל דבר למצב טוב יותר מכפי שהיה לפני שהוא התעסק בו, הן ב"גשמה" (רוחניות) של הדבר והן ב"גוף" (גשמיות) של הדבר¹⁴.

פתיחה בברכה ובשלום

יד. כל דבר שיהודי עושה – עליו להתחיל זאת בענין של ברכה. פותחין בברכה¹⁵.

טו. ברכתו של יהודי, ברכה הנאמרת באותיות הדיבור, באמצעות איברי הגוף הגשמי, ה' מוצאות הפה – מתגלה בה פנימיותו של המברך, נשמתו, "חלק אלוקה ממעל ממש", כפי שנמשכת עד לאותיות הדיבור בפה הגשמי ונתגלה שם¹⁶.

טז. כשמתאספים כמה וכמה יחדיו, פותחין בשלום, ע"י אמירת שלום עליכם לכאור"א מהמתאספים יחדיו.

ואפילו בפגישת שני אנשים בלבד פותחים בתיבת "שלום", שהראשון מתחיל באמירת "שלום עליכם", וגם השני עונה לו בתיבת שלום.

11. ש"פ בהו"ב תשמ"ח סעיף יא והערה 64.

12. דבר מלכות וירא סעיף ז.

13. כ"ח אייר תנש"א לנשי ובנות ישראל (בלתי מוגה) סעיף ה.

14. שיחת י"ז אלול תנש"א (בלתי מוגה) סעיף ה.

15. לדוגמא: שיחת כ"ד אלול תנש"א (בלתי מוגה) סעיף א. י"ט סיון תשמ"ז. ועוד.

16. שיחת י"ט סיון תשמ"ז סעיף ב.

וכדאי לחנך גם טף שהם יאמרו בעצמם את התיבות "שלוש עליכם" ו"עליכם שלום". ואף שקשה לפעול אצל ילדים (שאינם מורגלים לזה) שהם יזכרו זאת תמיד בעת שנפגשים – אבל הרי תוכן הענין צריך להיות אפילו אצל ילדי ישראל¹⁷.

17. יחידות כללית, אור לי' סיון תנש"א (בלתי מוגה) סעיף א.

פרק י"ג

הנהגה עם הזולת

נתינה ללא תועלת אישית

א. במקרה שהזולת זקוק לאיזו טובה (ולו לעודדו מנמיכות רוחו ע"י עצם קבלתו בסבר פנים יפות וכיו"ב), יתכן והאדם יעשה זאת בשביל תועלתו הפרטית: שהוא מקיים על ידו מצוה של גמ"ח וכדומה.

אך צריכה להיות הנהגה עם כל אדם, גם כזה שההיכרות וההתחברות עמו לא תביא לו כל תועלת בעניניו [אפילו לא אפשרות לקיים מצוות גמ"ח, משום שהלה אינו זקוק לשום טובה ממנו] – לקבלו, ולא רק באופן סתמי אלא בסבר פנים יפות. שהאדם יראה ויחוש כי הוא מקבלו ומתעסק עמו מתוך שמחה והתמסרות.

[שזוהי טעימה מהגאולה שאז יתגלה ש"ישראל וקוב"ה כולא חד", וכמו שהקב"ה אינו אמצעי לענין אחר, כך היהודי והנהגתו בעניני תורה וגמ"ח – אינה כמטרה ואמצעי לענין אחר]¹.

גם ביחס לצרכי הגוף

ב. באהבת ישראל שבהתגלות עצם הנשמה כמו שמיוחדת בעצמות, הנה גם האהבת ואחדות ישראל היא (לא כמו דבר נוסף על מציאותם, היות והיא עי"ז שעושים נפשם עיקר וגופם טפל, אלא) היא בכל הענינים שלהם, גם בענינים השייכים להגוף².

עיקר היחס לזולת

ג. ישנו (וצריך להיות) חילוק בין עבודתו עם עצמו ועבודתו עם הזולת – שעבודתו עם עצמו כוללת את שני הקוין דסור מרע ועשה טוב, ואילו בנוגע לעבודתו עם זולתו – עיקר העבודה היא דוקא באופן דועשה טוב, באופן חיובי.

1. לקוטי שיחות חלק יז פרקי אבות פרק א סעיף ו, ח. וראה שם סעיף ט.

2. ד"ה ואתה תצוה תשמ"א סי"א. וראה בהנחה הבלתי מוגה "שזהו עומק על המבואר בתניא".

ואפילו כשצריכים לפעמים לומר לזולת ענין של מוסר, הרי – לכל לראש – ענין זה הוא רק ביחידי סגולה, ועוד ועיקר – שגם ענין זה צריך להיאמר בדרכי נועם ודרכי שלום, שאז הדברים מתקבלים בקלות יותר.

כל הענין ד"שבטו" (עניני מוסר וסור מרע) הוא אך ורק כשיחסו עם הזולת הוא באופן דאב ובן, "בנו". אבל ברוב הזמנים הרי יחסו עם הזולת צריך להיות בהשוואה, כיון ששניהם הם "חלק אלוקה ממעל ממש", וממילא מובן, שגם החילוקים בין האבא הבן והנכד מתבטלים ברוב הזמן, כיון שהם כולם "חלק אלוקה ממעל ממש"³.

3. שיחת ש"פ ויקהל ה'תשנ"ב (בלתי מוגה) סעיף ד.

פרק י"ד

הנהגה של שמחה

שמחה בטהרתה

א. כיום צריכה להיות שמחה בטהרתה בשביל להביא את המשיח, היינו לא רק שמחה כפרט בעבודת ה', אלא השמחה בעצמה היא הענין, לשם מטרה ותכלית דביאת המשיח (אף שודאי כל שמחה אצל יהודי היא קשורה לעבודת ה')¹.

הוספה בשמחה

ב. כל מקום שיש הזדמנות לעשות שמחה של מצוה – עושים זאת, וברוב שמחה ופאר, ומתוך שמחה וטוב לבב בפשטות, ומשתפים בזה ריבוי יהודים, "עד כי חדל לספור" שאינו חושב כלל לספור כמה יהודים באו כי הוא במעמד ומצב ד"חדל לספור"².

ג. בשמחה ישנם ריבוי דרגות ואופנים. ומכיון שיהודי צריך תמיד לעבוד את ה' מתוך שמחה, ובאופן ד"מעלין בקודש" – מובן שאפילו אם היתה אצלו עתה השמחה בשלימותה, צריך ברגע שלאחרי זה להוסיף בשמחה נעלית יותר.

ודבר זה ניתן לקיימו ביתר קלות, כאשר מתבונן בזה שבכל יום נעשה "בריה חדשה", ועד שנתהווה בכל רגע ורגע מחדש, [ומכיון שהוא בריה חדשה, ואני נבראתי לשמש את קוני, ועבדו את ה' בשמחה הוא ציווי תמידי –] צריך להיות עכשיו בשמחה חדשה, ובהחלט לא מספיקה השמחה שלו כפי שהיתה אתמול ושלושום, כי עכשיו הוא אדם "חדש", ויש לו ציווי חדש "עבדו את ה' בשמחה"³.

שמחה בגילוי

ד. השמחה עצמה צריכה להיות לא רק במחשבה ודיבור, אלא דוקא במעשה בפועל, שמחה שניכרת לעיני בשר בעולם הזה הגשמי והחומרי⁴.

1. ש"פ תצא תשמ"ח סעיף ז.

2. שיחת אור י' אלול תנש"א (בלתי מוגה) סעיף ט.

3. ש"פ תבוא תשמ"ח סעיף ה.

4. שם סעיף ו.

פּרָק ט"ו

אופן עשיית התשובה

כאמור, העבודה הקשורה עם עצם הנשמה, ענינה דביקות בעצמות ושלמות החיבור עם הקב"ה. הדבר בא לידי ביטוי אף בתנועה של תשובה כיום ולעשייתה מתוך שמחה

מתוך תנועה של התעלות

א. תשובה תתאה ענינה תשובה ותיקון על עבירות, תוך מרירות וחרטה על קיומן וקבלה על להבא. ותשובה עילאה היא התדבקות בקב"ה בלימוד התורה וקיום המצוות מתוך חיות.

כיום הסדר הוא שמתחילים מיד עם תשובה עילאה¹, היינו, שהתשובה על העבירות הפרטיות היא מתוך תנועה של דביקות ויחוד עם הקב"ה, היינו שהוא מרגיש שהוא מחובר עם הקב"ה ומצד זה מקבל לקיים את המצוות כמו שצריך².

והיינו, שהחשבון צדק התיקון והשלימות דהענינים הפרטיים הצריכים תיקון על ידי ההתעסקות בהם, היא מתוך תנועה של התעלות לדרגא ועולם נעלה יותר (להיות מונח לגמרי בתורה ותפילה כו'), להמשיכה ולגלותה בכל פרט ופרט לפי ענינו שיהיה באופן המתאים לדרגא העליונה³.

מתוך שמחה

ב. ממאפייני תשובה תתאה היא המרירות, אמירת תהילים בבכיה ולב נשבר, ונתינת צדקה. אך כיום אין לנו כח לעבודת המרירות, ולכן עבודת התשובה צריכה להיות דוקא מתוך שמחה. ונוסף לזה, כעת זהו הזמן של תשובה עילאה כנ"ל סעיף א, ותשובה עילאה היא דוקא מתוך שמחה רבה⁴.

1. ר"ד מסעודת מוצאי יוה"כ תש"ל. ד"ה מרגלא בפומיה דרבא תשמ"ו – בלתי מוגה. ומפרט במאמר ב' פרטים בזה: א) כי ע"י המירוק וכו' דכל הדורות הרי אנו כעת בדרגת תשובה עילאה. ב) תשובה תתאה זמנה בליל שישי, ושבת ענינה תשובה עילאה, וכעת אנו נמצאים כבר באלף השישי אחר חצות היום, טעימת השבת.

2. לקוטי שיחות חי"ט שיחה ב' על אגה"ת סעיף ט-י.

3. דבר מלכות נח סעיף ז. וראה לקו"ש חי"ט אגרת התשובה שיחה ה סעיף ט-י.

4. ד"ה מרגלא בפומיה דרבא תשמ"ו – בלתי מוגה.

ג. גם כאשר הוא מתעסק בחשבון צדק בפרטי הענינים הצריכים תיקון – הרי מושלל בזה רגש של צער ומרירות, מכיון ההדגשה אצלו היא לא על תיקון הפרטים, אלא בעיקר תנועת ההתעלות למדריגא עליונה יותר (כנ"ל סעיף א), וגם, שכל הסיבה לעבירות היא לגלות את תוקף התקשרות הנשמה בקב"ה במצב ירוד כזה (כדלקמן סעיף ה)⁵.

ד. החשבון צדק בזמננו כולל גם שמתבונן בכללות מעשינו ועבודתינו של כל עם ישראל בכל הדורות, ומגיע למסקנא שסימנו את כללות מעשינו ועבודתינו ומשיח צדקנו צריך להגיע. וממילא היחס לענינים שכן צריכים תיקון הוא שזהו מיחוש קל וחיצוני בלבד (ביחס לכל מעשינו ועבודתינו) וממילא תיקונו הוא בנקל, ומתוך שמחה⁶.

בקלות ביחס לשאר המצוות

ו. היות שרצונו של יהודי הוא לקיים כל המצוות ולהתרחק מן העבירות – הנה ממילא, כשעשה עבירה היפך רצונו דהאדם האמיתי, בפנימיותו הוא מתחרט ומיצר ודואג על זה. היינו שבפנימיותו הוא עושה תשובה מיד, בפועל [משא"כ בשאר המצוות שהוא רק רוצה לעשותם].

וממילא עשיית התשובה היא בנקל יותר מבשאר המצוות, וזה שאין מי שיעכב בידו לקיים מצות התשובה הוא (בפרט אחד) יותר מבשאר המצוות, כי בכדי לקיים מצוה זו אינו צריך לעשייה ופעולה חדשה, ורק לגלות התשובה שבפנימיותו⁷.

5. דבר מלכות נח שם.

6. דבר מלכות נח סעיף ט.

7. ד"ה ויהיו חיי שרה תשמ"ה (מלוקט ה) סעיף ג והערה 23.

פרק ט"ז

היחס לענינים שליליים אצל יהודי

גילוי עצם הנשמה מתבטא בכל פרטי עבודת ה', גם במצבים שליליים ר"ל. ובכללות - שאין צריך אלא לגלות את הפנימיות שלו בכל דבר וענין

ירידה רוחנית - חיצונית בלבד

א. הגישה של יהודי כלפי הענין של העבירות והירידה שלו היא, שנרגש אצלו, שכל הסיבה לירידה שלו למעמד ומצב כזה שהוא זקוק לתשובה, הוא בשביל לגלות אצלו בפועל את תוקף ההתקשרות שלו לקב"ה גם בהיותו במצב ירוד¹.

וכן שכל הירידה היא חיצונית ולפי שעה, והקב"ה הביא אותו למצב זה בחסדו הגדול בשביל להביאו לעילוי גדול ביותר².

ב. באופן כללי התחושה של יהודי ביחס לעבירות צריכה להיות שהעבירות והירידה שלו זה ענין חיצוני בלבד לגביו מכיון שיצרו הוא שתקפו, ומציאותו האמיתית היא נפשו האלקית³, נקודת היהדות שלו, ורצונו לקיים את רצון הקב"ה⁴.

ויתירה מזו, לא רק שהירידה היא חיצונית, אלא שכל סיבת הירידה היא מצד שהקב"ה בחסדו הגדול רוצה להביא את היהודי לעליה הכי גדולה, ולכן "עלילה נתלה בו" ונעשית ירידה לפי שעה ובחיצוניות (היינו, רק למראה עיניים), בכדי להביא את העליה שלא בערך. [היינו שאין זה רק ירידה צורך עליה, אלא בנוגע לבני ישראל הירידה עצמה לאמיתתה אינה ירידה אלא הדרך לעליה נעלית יותר⁵] (כנ"ל סוף ס"א).

1. דבר מלכות נח שם.

2. דבר מלכות כי תשא סעיף ז.

3. וראה שיחת עיו"כ תשנ"ב: "כל בני ישראל, אנשים נשים וטף, נמצאים במעמד ומצב של רצון ותשוקה וצפיה לביאת המשיח". ובפרט שבאיזה מעמד ומצב שיהיו מונחים, ובאיזה ענין שיהיו עסוקים במחשבה דיבור ומעשה, הרי רצונם האמיתי והפנימי הוא כדבעי, כולל גם בנוגע להרצון והתשוקה והצפיה לביאת המשיח". וראה שיחת ש"פ בלק תשמ"ח.

4. שיחת ו' תשרי תשמ"ב - בלתי מוגה. דבר מלכות תרומה סעיף ה.

5. דבר מלכות כי-תשא סעיף ז.

חסרונות באופן קיום המצוות וכדו' – חיצוניים בלבד

ג. וכן בנוגע לעשיה חיובית של יהודי – הנה גם אם בגלוי העשי' היא מצד פניות וטובות הנאה – הנה פנימיות העשי' הזו היא "לשמה", לשם ה', מבלי שום טעם וענין אחר, לא מפני דבר בעולם ולא מפני יראת הרעה ולא כדי לירש הטובה, אלא כל אחד ואחד – עושה האמת מפני שהוא אמת.⁷

וכך כאשר יהודי עושה מצוה, הנה גם אם אין לו חיות בזה, ונדמה לו שקיום המצוה שלו הוא מפני ההרגל או בשביל איזו פניה – הנה באמת הוא מפני שכל אחד מישראל בעצם מהותו רוצה לעשות רצון ה', וזה הסיבה האמיתית לקיימו את המצוה.⁸

וכן בעת שאיש ישראל מתפלל, גם כשאינו מכוון בתפילתו, הנה בפנימיותו הוא כעומד לפני המלך, אלא שזהו בהעלם,⁹ וצריך לפעול שהכוונה והביטול שבתפילה יהיו בגלוי יותר.

[ובדומה לזה הוא בלימוד התורה, שאף שהתענוג באדם בלימוד התורה הוא מצד השכל שבה – הנה יש לומר, שבפנימיות הענינים התענוג שלו בתורה הוא מפני שהתורה היא שעשועים דהקב"ה [וכיון שישראל וקוב"ה כולא חד, לכן התורה היא גם התענוג דישראל], אלא שבתענוג הגלוי שלו נרגש שהתענוג שלו בתורה הוא מצד השכל שבה.¹⁰

[אלא שבענין לימוד התורה זה שהתענוג בגלוי הוא מהשכל שבתורה זה תואם להלכה, שזהו ענין "מקום שלבו חפץ". משא"כ במצוות ותפילה דלעיל שהאדם אכן צריך להשתדל בעבודתו שהמציאות הפנימית תהיה בגלוי].

6. שזוהי הסיבה שכל אחד מישראל גם אם בגלוי לא נראה הלשמה בעבודתו, יכול לעשות את עבודתו בדירה בתחתונים, שהוא כענין בנין בית המקדש שלזה צריך להיות "לי – לשמי", כי פנימיות עבודת כל אחד היא אכן "לשמה".

7. דבר מלכות תרומה סעיף ה.

8. ד"ה אלה תלדות נח תנש"א סעיף ד.

9. ד"ה ויגש אליו יהודה תשכ"ה (מלוקט ה) סעיף ז.

10. ד"ה ארבעה ראשי שנים תשל"א (מלוקט ה) סעיף ה.

פרק י"ז

קירוב הזולת

הגישה הנכונה

א. אופן הפעולה ביהודי שמעמדו ומצבו בגלוי ובחיצוניות הוא באופן בלתי רצוי ח"ו, נעשית דחיית המצב הבלתי רצוי (לא כ"כ ע"י התעסקות בהבלתי רצוי, אלא אדרבה) ע"ז שמגלים את הקדושה שבו, מציאותו האמיתית.

יש להסביר לו גודל מעלתו – להיותו בן אברהם יצחק ועיקב ובת שרה רבקה רחל ולאה, ועד – בנו יחידו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, ונשמתו היא חלק אלוקה ממעל ממש. ולהסביר לו שכאו"א מישאל הוא ארץ חפץ שיש בה אוצרות יקרים, אבנים טובות ומרגליות כו', וצריכים רק להסיר העפר המכסה כו', ולגלות ההון יקר¹.

ב. רואים במוחש, שכשרוצים להשפיע על אנשים בכלל, ועאכו"כ על יהודים – הרי כשהדברים נאמרים בדרכי נועם ובדרכי שלום, הם מתקבלים הרבה יותר מאשר כשמדברים דברים קשים ובתקיפות².

מבט נכון על יהודי

ג. אופן הרבצת התורה ביהודי אחר (אינו רק בגלל שיעשה תשובה בעתיד, שיש ידיעה שסופו לעשות תשובה, אלא) בגלל מצבו בהווה, היינו שגם במצב ההווה רואים את הטוב והיפה שבו, להיותו בן ישראל, שלבו תמים עם ה' ותורתו.

ובעומק יותר, הוא שיש להסתכל על יהודי שרק בשם ישראל יכונה לא רק בזה שירידתו למצב זה היא צורך עליה, כדי שיוכל לבוא אחר כך למעלת התשובה, אלא שיתירה מזו, שמצב זה גופא הוא התחלת העליה.

אלא שצריך להשפיע ועד – לפעול עליו שענין זה יומשך בעבודת התשובה בפועל, היינו שלא ישאר ברצונו הפנימי בלבד, אלא יתגלה גם במעשה³.

1. שיחת ש"פ מטו"מ תשמ"ח סעיף ח.

2. שיחת ש"פ ויקהל תשנ"ב סעיף ד (בלתי מוגה).

3. שיחת ש"פ קרח תשמ"ח סעיף ח.

השפעה יעילה

ד. השפעה אמיתית ומושלמת על הזולת, היא דוקא כאשר הוא נעשה "שלהבת עולה מאליה" – שגם כאשר המשפיע והרב הולך, נשאר הוא מעצמו נר מאיר בעניני מצוות ובדברי הרשות, כיון שזה נעשה מציאותו, טבעו ורגילותו, באופן שיכול לעמוד על רגליו, ואינו זקוק לרב ומחנך שלו⁴.

4. דבר מלכות בהעלותך סעיף ה.

הרווחה גשמית ליהודי¹

רחבות ועשירות

א. בזמנינו זה (בעמדנו קודם ביאת המשיח), כבר יצאו ידי-חובת כל עניני עניות בשנים ובדורות שלפני זה, ועתה צריך להיות רק עניני הרחבה ועשירות, עד באופן שלמעלה ממדידה והגבלה².

ב. כשיש יהודים שלכאורה הוציאו כסף על דברים שיהודי שני אומר שהם מותרות, ולשם מה הוא זקוק לדאגות שבזה – אומרים לו, שכל יהודי הוא חלק מ"נוהג כצאן יוסף", וכפי שנשיא דורנו השתדל שיתוסף לכל יהודי גם בגשמיות (נוסף על זה שמיתוסף ברוחניות), עד באופן שלמעלה ממדידה והגבלה³.

ועשירות באופן ד"חמישים איש רצים לפניו", עד שנעשים כל הענינים השייכים לגדר של מלך, שכל ישראל נקראים מלכים⁴.

ג. מובן עד כמה מתאימה לכל יהודי תכלית השלימות בתפארת הבגדים, להיותו מ"ממלכת כהנים", שמנצל את כל אפשרויותיו שבעולם הזה הגשמי (כולל גם בפשטות – עשירות והרחבה בגשמיות) לעשות בגדים "לכבוד ולתפארת" לצורך עבודת ה', כולל גם – ליתן את הבגד ליהודי אחר לצדקה.

כי בזה מתבטאת כללות עבודתם של בני ישראל – שמנצלים גם את כל אפשרויותיהם הגשמיים בתכלית השלימות לעבודת ה'⁵.

הרחבה ומנוחת הגוף והנפש

ד. אפילו בנוגע לאלו שעושים "נשמתם עיקר וגופם טפל" – מ"מ אומרת התורה, שבכדי שהאדם יוכל לעבוד את ה' בשלימות, מוכרחת להיות אצלו שלימות השלוח

1. ראה בכל זה – בניחום אבלים של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א אצל האדמו"ר מקופיטשניץ, ג' מנ"א תשח"י.

2. שיחת ש"פ שמיני תנש"א סעיף 1 – בלתי מוגה.

3. שיחת אור לי' אלול תנש"א (בלתי מוגה) סעיף ה.

4. שם סעיף ז.

5. שיחת ש"פ אחרי קדושים ה'תנש"א סעיף ז – בלתי מוגה.

והמנוחה, הן מנוחת הנפש והן מנוחת הגוף, וכפי שרואים בפועל שדוקא אז העבודה היא בתכלית השלימות.

וכפי שרואים גם בנוגע ללימוד התורה, דמכיון שאמיתית ענין לימוד התורה הוא באופן שכל כולו פנוי לעסוק בזה, הרי רואים במוחש, שכאשר חסר בשלימות המנוחה בכל פרטי מציאותו (הן בנפש והן בגוף), אי אפשר ללימוד תורה כדבעי, אלא יתבלבל כו⁶. ולכן צריך להיות בתכלית ההתיישבות ובמנוחת הנפש והגוף, ועד גם לאכילה ושתייה בפשטות – שנעשה "דם ובשר כבשרו"⁷.

ה. ענין זה שיש ליהודי כעת מנוחת הנפש ומנוחת הגוף, אינו רק כתנאי לעבודה, אלא כבר בגדר "מתן שכרן של צדיקים לעתיד לבוא", כיון ש"ביום תיתן שכרו" – מיד עם לימוד כל ענין פרטי בתורה ואפילו עשיית מצוה אחת.

ו. ומזה מובן, שאם יהודי טוען: היתכן שבפועל יש דברים הפכיים ("אויבין") המפריעים לו בעבודתו – אומרים לו: לא! זה לא יתכן – כיון שהקב"ה נותן לכאו"א מנוחה מכל ענינים אליו⁸.

6. ש"פ תצא תנש"א (בלתי מוגה) סעיף ב.

7. שם סעיף ג.

8. שם סעיף ה.

ענינים גשמיים של יהודי

עניני אכילה ושתיה

א. בהנהגה הרגילה של כל אחד, הנה האכילה המיוחדת דשבת קודש נעשית אצלו ביום ראשון – האכילה ושתיה הרגילה, כי ע"ז שיהודי שומר ומענג את השבת בשלימות, מסייעו הקב"ה, שהענין יומשך גם אחרי השבת [ע"ד שמאי הזקן, שע"ז שהיה שקוע כל השבוע בעניני שבת קודש, נעשה שגם ביום חול היה אוכל מאכלי הרחבה של שבת]¹.

ב. עניני העולם והענינים הגשמיים עצמם הם אלקות², והיינו [שמלבד זאת שהכוונה והתכלית דכל עניני העולם היא אלקות, ובמילא עבודתו היא באופן ש"כל מעשיך לשם שמים" ו"בכל דרכיך דעה" (אבל ישנה מציאות של חול: "מעשיך" ו"דרכיך" (אלא שתכליתם היא קדושה), אלא שעניני העולם עצמם הם אלקות], ובמילא לא "נרגשת" מלכתחילה שום מציאות כלל, כי אם "אין עוד מלבדו"³.

והיינו בפשטות, שגם עניניהם הגשמיים של בני" במשך כל השנה רוחניים הם, וכמודגש באכילת לחם ושתית מים שנמשלו לתורה, היינו שבאכילת לחם ושתית מים ניכר ונרגש שהם "משל" לתורה⁴.

ג. ע"י התייסדות ישיבת תומכי תמימים ניתן הכח להפוך תענוגי עולם הזה (בבחי' דוב המסורבל בבשר) לתענוג של מצוה, שבמעשיך ודרכיך עצמם ישנו בחי' "שמים", ע"ד בשר שמן ויין ישן במצות עונג שבת, ואכילת משמנים ושתית ממתקים בר"ה⁵.

1. ש"פ תצא תנש"א (בלתי מוגה) סעיף יב. וראה דבר מלכות עקב סעיף ה והערה 59.
2. ראה ד"ה זה היום תרס"ט ע'ו: "אותן נשמות שהן בחי' מהות אלקות דאצי' הנה גם בירידתם למטה ה"ה מופשטים מהגשם. . . ונרגש בנפשם בחי' אמיתית אחדות ה' . . . או שגם כל עניניהם הגשמיים הם אלקות ממש". ושם הוא לגבי נשמות הגבוהות. ודו"ק.

ולחעיר ממתכב כללי מוצש"ק תבא תנש"א, שעיקר מציאותו של יהודי הוא נפשו האלקית, ומציין לתניא פכ"ט (בתחילתו), שם מבואר שבבינוני הנה"ב היא היא האדם עצמו, ורק בצדיקים עיקרם היא הנפש האלקית.

3. שיחת ליל שמח"ת קודם הקפות תשנ"ב סעיף ב.

4. דבר מלכות ש"פ מקץ סעיף ב.

5. שיחת ש"פ האזינו, ש"ת ה'תנש"א הערה 110. דבר מלכות ויגש סעיף ח.

ד. ענין האתכפיא וההפרשה מענינים גשמיים – אין זה ע"י הדגשת הענין הבלתי רצוי של הדבר הגשמי, היינו, להתבונן בשפלותו של הדבר הגשמי שיכול להוריד אותו למטה ח"ו, ולכן פורש ממנו, אלא אדרבה – עי"ז שמגלה את הפנימיות, השורש והמקור, של הדבר הגשמי, לראות בשרשו איך ששרשו גבוה מאד נעלה, ועי"ז פורש ממנו כעולה וכקרבן שהן קודש⁶.

ד. מציאותו של יהודי בכל המעת-לעת (לא רק בזמן התורה והתפילה וקיום המצוות) חדורה כל כך ב"שויתי ה' לנגדי תמיד", עד שבכל הענינים שהוא עושה – גם כאשר הוא אוכל וישן ומתעסק בעסקיו בעניני העולם – הרי 'מאליו', מעצמו מתנהג הוא בכל הענינים "לשם שמים" ו"דעהו"⁷.

עניני הרשות מעוררים את היהודי

ה. הפעולה של היהודי בעניני העולם ועניני הרשות שיהיו לשם שמים וכו' – זהו באופן שלא צריך שהיהודי יעשה זאת בכל פעם מחדש, אלא אדרבה: הדבר הרשות עצמו מעוררו לעבודתו.

וכמובן בפשטות גם אצל ילד: כאשר קובעים בחדרו של הילד חומש, סידור, קופת צדקה וכיו"ב – צריכים לקבוע זאת במקום כזה ובאופן כזה, שלאחרי שקבעו זאת לא זקוקים יותר לאדם הקובע, ואפילו לא לילד שיוזכר להשתמש בחומש וכיו"ב, אלא כאשר הוא נכנס לחדר – החומש (ועד"ז הסידור) עצמו מעורר אותו שיסתכל וילמד בו. ועד"ז קופת הצדקה – מונחת בכזה מקום ובאופן בולט כזה, שזה מעורר את הילד שיכניס בה פרוטה לצדקה.

ועל דרך זה הוא בכל הענינים של חינוך ילדי ישראל. ועד"ז הוא אצל מבוגרים, שמחזירים בדברי הרשות עצמם באופן כזה שהם עצמם מזכירים ליהודי אודות עבודתו⁸.

ה. על ידי קביעת המזוזה בפתח הבית ובפתח של כל חדר וחדר שבבית, ניכר שכל החפצים שבחדר, כל החדר והבית כולו שייכים ל"ה' אחד"⁹.

ו. בשביל שיהיה סייעתא דשמיא לאשה שהאוכל שעושה יהיה גלאט כשר, הרי היא זקוקה לסיוע מהקב"ה על זה. הנה העצה לזה – נתינת צדקה לצרכי אכילה ושתייה

6. שיחת ש"פ מטו"מ תשמ"ח סעיף ה. והוא כהמשך לתוכן הענין שבסעיף ד שם.

7. דבר מלכות בהעלותך סעיף ה.

8. דבר מלכות בהעלותך סעיף ח.

9. דבר מלכות וירא סעיף ז.

לעניים. שכאשר הקב"ה יראה שהאשה יש לה רגש של אהבת ישראל, ינהג עמה מידה כנגד מידה ויעזור לה לשאת באחריות האוכל כשר בבית¹⁰.

ז. בענין הזה של נתינת צדקה, כדאי שהאשה לא תסמוך על זכרונה אלא תעשה לה סימן שיזכיר לה לתת צדקה. והוא שהיא תניח בקביעות קופת צדקה במטבח, ובשעה שהקופה תעמוד כל הזמן לנגד עיניה, ודאי שהיא תזכיר לה לתת צדקה.

וכדאי לשים את הקופה במקום בולט, כך שכאשר יכנסו לבית אורחים כדרכן של שכנות, תבלוט הקופה לנגד עיניהם, וישאלו לתוכנה, ויסבירו להם, ועי"ז יתעוררו גם הם להניח הקופה בביתם.

ויש לקבוע את הקופה במטבח ע"י מסמר וכיו"ב שע"ז זה נעשה חלק מהבנין, ונעשה בנין של צדקה¹¹.

השימוש הנכון בעניני העולם

ח. על כל דבר שנמצא בעולם, יש הוראה בתורה איך צריך להתנהג בו. כל דבר שיהודי רואה, צריך להסתכל על המקור כפי שזה בתורה¹².

ט. ענין זה (שכל דבר שיהודי רואה צריך להסתכל על המקור כפי שזה בתורה) – הוא גם בנוגע לדברים שירדו למטה מטה, ועד לנתינת מקום לע"ז רח"ל.

וב' פרטים בזה: א) בנוגע לדבר – צריך להיות מונח אצל היהודי מציאותו האמיתית כפי שהוא מצד התורה, ולא איך שה"שטים" משתמשים בו.

ב) בנוגע לטעות של אותם "שטים" שמשתמשים בו לענינים שליליים – צריך לדעת שגם זה עשה הקב"ה לכבודו. דטבע האדם שדבר מנגד מעורר אצלו כחות פנימיים למלא את רצונו כפי שהוא מבין, וכך ענינים שליליים אלה יצר הקב"ה בשביל לעורר אצל היהודי התגברות ותוספת אומץ בעבודתו¹³.

י. על פי זה מובן גם בנוגע להתפתחות והתגלות המכשירים כו' שנתגלו בדורות האחרונים, שאף שיש אפשריות להשתמש בהם לענינים של היפך התורה (וכן הוא בפועל ע"י כמה ר"ל) – מ"מ צריך להשתמש בהם לעניני קדושה, הפצת התורה והיהדות וכיו"ב, ובפרט אלה שמשתמשים בהם בעניני מסחר, שהרי בשביל זה נבראו כחות אלו שבטבע ונתגלו חכמות אלו¹⁴.

10. שיחת כ"ג אלול תשמ"ח לנשי ובנות ישראל (בלתי מוגה) סעיף ו-ז.

11. שם סעיף ז.

12. שיחת ש"פ עקב תשמ"ח סעיף ג, ה.

13. שם סעיף ה.

14. שם הערה 32.

עסק הפרנסה ודרכי הטבע

יא. אמנם לפי התורה צריך להכין כלי בדרך הטבע לפרנסה וכו'. בזמנינו זה ברגעים האחרונים של הגלות [ובמיוחד בדורנו זה]¹⁵, ענין זה צריך להיות

[לא באופן שאמנם האדם יודע שהטבע איננו מציאות עצמאית, ובכל זאת תופס אצלו הטבע מקום כיון שהקב"ה ציווה שצריך להיות כלי טבעי, ובגלל ציווי הקב"ה יש לטבע חשיבות בעיני האדם, אלא]

באופן שהאדם מתעסק בטבע רק מפני ציווי הקב"ה, אך אין הוא רואה בו שום חשיבות, אלא רק אמצעי לביצוע רצון הבורא¹⁶.

[ועבודה באופן זה היא הכנה לגאולה, אז יסור לגמרי ההעלם וההסתר של הטבע, ויראו בעיני בשר שהטבע עצמו הוא אלקות¹⁷].

יב. כאשר יש סתירה בין עניני הפרנסה לקיום התורה ומצוות, ולדוגמא: אם הוא יאריך בתפילה הוא עלול להפסיד בעסקיו, אם יהדר במתן צדקה אולי יחסר לו ממון להשקיע בעסק, וכו' – הרי אז, יתכן שאף אם יוותר על עסקיו בידעו שברכת ה' היא תעשיר, הרי שכל זה נעשה אצלו בדרך של מלחמה והתגברות על הנפש הבהמית, ותמיד קיימת האפשרות ההפוכה ח"ו שהצד השלילי יגבר.

אך כאשר העשיה בדרכי הטבע היא באופן הנ"ל (סי"א) שהטבע הוא רק מפני ציווי ה', הרי שזה עצמו הוא ענין של עבודת ה' [ואין הבדל בין ה"מעשיך" ו"דרכיך" ל"לשם שמים" ו"דעהו", אלא הם מאוחדים זה בזה כענין אחד].

וכיון שאין קיימת לגביו מציאות אחרת מלבד רצון הקב"ה, מובן שמצוה אחת איננה סותרת למצוה אחרת, אלא להיפך: מצוה גוררת מצוה¹⁸.

15. ראה בסוף השיחה שבהערה הבאה.

16. לקו"ש חח"י בלק שיחה ד סעיף ד.

17. שם, סוף סעיף ו.

18. שם סעיף ה.

הנהגה בעניני מסחר וניהול חשבון

הנהגה נכונה בין שותפים

א. לפעמים יכול להיות בין שני שותפים מצב כזה שמאיזו סיבה שתהי' אינם יכולים להתדבר ביניהם ואינם יכולים להיפגש ולהסכים לדעה אחת, אבל לאחר שמתאספים ביחד ומקבלים החלטות לפעולות טובות במעמד הרבים, ובפרט בתחילת השנה לאחר שכל אחד ואחד בירך את כל סביבתו בכתיבה וחתימה טובה, בודאי הברכה גם כוללת קירוב הדעת ועד לקירוב ד"ואהבת לרעך כמוך".

וגודל המעלה שבזה מובנת בפשטות ונראית במוחש בעסק כפשוטו, שעסק הנעשה בהסכמת כל השותפים, ויתירה מזו – בהסכמת אנשים נוספים ואפילו כאלו שאינם שותפים בעסק אבל הם משתתפים בהחלטה שהדבר נכון כו', אזי העסק הוא בהצלחה רבה במיוחד¹.

היעילות בשותפות

ב. טבע הסוחרים שבכדי שהמסחר יצליח צריך הסוחר לרצות להשיג את חבירו הסוחר. אלא שעליו לדעת, שביחד עם זה – גם רצון זה צריך להיות באופן "יהודי".

והיינו – שרצונו להשיג את חבירו אינו מתבטא באופן שהוא גורם הפסד לחבירו ח"ו, אלא אדרבה – במקום להתחרות עם חבירו, הוא משתתף עמו בכל ההתחייבויות שחבירו נטל על עצמו, כך ששותפות זו מפיקה תועלת לב' הצדדים, ולשניהם באופן שווה.

ועל ידי השותפות הוא מכיר יותר במעלותיו של שותפו, ואיך שהשותפות היתה דבר מוצלח ביותר גם בפשטות, כיון שעל ידה גדלה ההכנסה מהעסק. שהרי מאחר ושותפו הוא ג"כ יהודי המצווה על ואהבת לרעך כמוך, הרי השותף משתדל בהצלחת חלקו של חבירו בדיוק כמו שהוא משתדל בהצלחת חלקו שלו בשותפות².

ב. יתירה מזו: הם מתאחדים כל כך בשותפות עד שקשה לחלק מהו חלקו של כל אחד. שכן היות והעסק נמצא במצב של גידול והתפתחות מתמדת, אין זמן לבירור

1. שיחת ד' תשרי תש"נ (בלתי מוגה) סעיף ה.

2. שיחת אור לח' תשרי תשנ"ב (לחברי הקרן לטובת מחנה ישראל) (בלתי מוגה) סעיף ב.

חלקו של כל אחד, כך שזמנם מנוצל לא לחלוקת השותפות לחלקים אלא להוסיף עוד יותר בהצלחת העסק המשותף³.

ג. וממילא הקופה שלהם היא קופה אחת, וכל אחד נוטל מן הקופה ללא שום פיקוח והשגחה מצד שאר השותפים, כיון שלכל אחד מהשותפים יש אמון מלא מצד כל שותפיו. ואין צורך כלל בחשבונות, ולא ברואה-חשבון שיצטרך לבדוק בספרים – כמה כל אחד לקח, וכמה רוצה לקחת, אלא מסתמכים על האימון המלא השורר בין כל השייכים לקופה⁴.

שותפות בתוך המשפחה

ד. ענין זה הוא גם בנוגע למשפחה היהודית, הבעל והאשה, וכן הורים וילדיהם, שכולם משתייכים לאותה קופה אחת ויחידה. ולבעל יש אימון מלא באשה, וכמו"כ לאשה בבעל, ועד"ז להורים יש אימון מלא בילדיהם וכן לילדים בהורים, כך שכולם משתייכים לאותו חשבון ולאותה קופה⁵.

3. שם.

4. שם סעיף ג.

5. שם.

פרק כ"א

נתינת הצדקה של בעל עסק¹

בהרחבה ובתענוג

א. נתינת הצדקה היא בקנה מידה גדול ביותר, שניכר בגלוי שזה ניתן על ידי יהודי שהקב"ה ברכו "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"².

ב. אופן הנתינה אינו בעל כרחו, היינו שהוא זקוק להתבוננות האם עליו לציית בזה להקב"ה או לא, אלא הוא מתענג בזה בתענוג הכי גדול שיכול להיות – ע"ד התענוג שיש לאדם מאכילת סעודה³.

ג. גם הנשים מחליטות שיתנו לצדקה מרווחיהן באופן רחב וגדול ולבבי ועמוק. ואז נעשית פרנסתו של כל יהודי בדוגמת הר, היינו, שלא רק שיש לו פרנסה "סתם" כמה שהוא צריך, אלא יש לו "הר שלם" של פרנסה, והאשה מחלקת את זה באופן מתאים וטוב.

והנתינה היא באופן של חקיקה בה, היינו שהיא נותנת את הצדקה מכיון שחקוק בלבה (שהוא לב יהודי) שלכל לראש צריכה להיות ההחלטה בגאון – לסייע לכל הזקוקים לסיועה או לסיועו⁴.

הוספה בצדקה

ד. עיקר החתימה בידו צריכה להיות – חתימת צ'ק לצדקה, ומתוך החלטה להוסיף על הסכום שחשב לתת לפני כן, דמכיון שאז הוא נעשה מבוגר יותר ביום, או בשעה, או אפילו ברגע – הרי הוא נעשה חכם יותר וחי יותר, וממילא מובן שהוא מעריך את עצמו מחדש⁵.

1. וכל יהודי מתברך בעשירות מהקב"ה.

2. שיחת אור לח' תשרי תשנ"ב (לחברי הקרן לטובת מחנה ישראל) (בלתי מוגה) סעיף ב.

3. שם סעיף ה.

4. שיחת כ"ח אייר תנש"א לנשי ובנות חב"ד (בלתי מוגה) סעיף ו.

5. שם. וראה שם סעיף ח: דמכיון שאז הוא נעשה מבוגר ביום, הרי הוא נעשה גם פיקח יותר ביום, וירא שמים יותר ביום, וממילא הוא נעשה גם עשיר יותר בכל יום, כך שהעשירות מתמדת וגודלת בגשמיות וברוחניות, ומיתוסף גם כן בהכנסה לחשבון הבנק שלו.

ה. בודאי יש לו "חשבון" מיוחד לנתינת הצדקה, כך שכשבאים אליו לבקש תרומה, לא יצטרך להתחיל לחשב מאיזה חשבון עליו לכתוב את הצ'ק, אלא יש לו חשבון מוכן לכך ויוכל לתת מיד.

[וענין זה נעשה על ידי המזכיר שלו, כך שהוא עצמו אינו צריך להתעסק בזה. והרי המזכיר יודע שהבעה"ב אינו צריך לומר לו מהו הסכום שעליו לכתוב לצדקה, משום שמדובר באדם שכל חיותו היא בנתינת צדקה ביד רחבה, וממילא כשיש לו ספק מהו גודל הצ'ק שעליו לכתוב עבור הבעה"ב – אינו נכנס לספיקות וכותב את הסכום המקסימלי משום שרק אז הוא יהיה בטוח שהבעה"ב יהיה מרוצה ממנו].⁶

פרק כ"ב

שבת של יהודי

מצב גאולתי

א. יום השבת קשור עם ענין של גאולה – שכן, ביום השבת נמצא יהודי במצב של גאולה מכל עניני "עובדין דחול".

וענין הגאולה דיום השבת מרגיש גם ילד קטן – שכן, ביום השבת משחררים אותנו מסדרי הלימוד ב"חדר", כדאיתא בשו"ע שאין להכביד על התלמידים בלימוד התורה ביום השבת, כדי שגם אצלם יהיה הענין דעונג שבת – לפי ערך ההבנה וההרגש שלהם, וזאת – למרות גודל העילוי דלימוד התורה, ובפרט – לימוד התורה דתשב"ר¹.

עונג שבת

ב. התענוג דעונג שבת אצל יהודי הוא לא כל כך מצד התענוג הגשמי שבמאכל, אלא התענוג הוא מזה שהוא מענג את השבת, שהוא פועל שהשבת תהיה "מרוצה" ויהיה לה תענוג אמיתי מהיהודי².

סעודת שבת משפחתית

ג. בסעודת שבת הוא סועד יחד עם כל משפחתו ללא חילוקים ח"ו ביניהם, אלא כולם יושבים יחדיו באותו שולחן, ומנגנים יחד ניגוני שבת, ויתירה מזו – הם עונים "אמן" זה על ברכתו של זה, ועוזרים זה לזה בניגונים ובשירה שתהיה נעימה יותר ומתוקה יותר³.

השפעת השבת על ימות החול

ד. הנהגתו של שמאי הייתה שכשהיה מוצא בהמה נאה היה שומרה לשבת, לאחר כך כשהיה מוצא נאה יותר אוכל את הראשונה ביום חול ושומר את השניה

1. ש"פ פנחס תשד"מ (בלתי מוגה) סעיף ז.

2. שיחת אור לח' תשרי תשנ"ב (לחברי הקרן לטובת מחנה ישראל) (בלתי מוגה) סעיף ה.

3. שם סעיף ו.

לשבת, והיינו שע"ז שהיה שקוע בעניני שבת קודש, נעשה שגם ביום חול היה אוכל מאכלי הרחבה של שבת.

ועד"ז נעשה ההנהגה של כל אחד ואחד – שהאכילה המיוחדת דשבת קודש נעשית אצלו ביום ראשון – האכילה ושתיה הרגילה, כי ע"ז שיהודי שומר ומענג את השבת בשלימות, מסייעו הקב"ה שהענין יומשך גם אחרי השבת⁴.

4. ש"פ תצא תנש"א (בלתי מוגה) סעיף יב.

פרק כ"ג

חינוך הילדים

חינוך לקראת הגאולה

א. ככל שמתקרבים יותר להגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, הולך וגדל הצורך להדגיש ולהוסיף יותר בהפעולות דחינוך תינוקות של בית רבן שנקראים "משיחי", שבזכותם תבוא הגאולה!¹

תשוקה לאלקות

ב. בדורנו נתגלה ונפתח צינור חדש, ודרך חדשה בחינוך, כך שבזמננו ניתן על ידי חינוך מתאים לפרוץ את הגבלות הטבע של הילד היהודי, ולהרגילו לרצות רוחניות, עד כדי החדרת רגש עמוק זה בליבו, של תשוקה עצומה להתגלות ה' אליו.

[וכאשר אין ילד יהודי מצטער על אי-התגלות ה' אליו, הרי זה משום שמחנכו אינו מדבר אליו בענין זה בדברים היוצאים מן הלב, ולא בגלל מגבלותיו שלו]³.

ג. לאחר שמעוררים אצל הילד את התשוקה הנפלאה שה' יתגלה אליו, צריך להסביר לו, שניתן להגיע לכך באמצעות החלטה, שהיהודי צריך תמיד "למול" את עצמו, להסיר את העלם העולם.

כלומר, צריך לחנך את הילד שלא להיבהל מהסתר העולם, שלא להיבהל מדברי האנשים, דברי ה"עולם", אלא לשים לב רק לרצון התורה. והחלטה זו תהא חזקה אצלו כל כך, עד אשר גם כאשר יגיע לדרגות נעלות ביותר בעבודת ה', יזכור, שעליו "למול" את עצמו⁴.

נפש אלוקית של ילד

ד. הביטוי של הנפש הקדושה של יהודי הוא גם בקטנותו. ומהדוגמאות לזה: בתפילתו – שקטן, מכיון שאינו שייך להבנה והשגה בעניני הספירות, אזי התפילה שלו היא למהותו ועצמותו ית' ממש.

1. ליל שמח"ת תשנ"ב ס"ב – בלתי מוגה (התוועדיות ח"א ע' 152).

3. לקו"ש חלק ט"ו וירא-כ' מ"ח סעיף ז והערה 34.

4. שם סעיף ט.

ולא רק בענינים רוחניים, אלא גם בענינים גשמיים, כמו אכילה ושתייה, שמחנכים גם קטנים בברכת המזון באופן שמבינים בשכלם שצריכים לברך ולהודות להקב"ה על המזון הגשמי.

ולא רק במזון שנעשה דם ובשר כבשרו אלא גם בחפצים הגשמיים שבבית: כמו במצות מזווה, שחביבותה ניכרת אצל כל יהודי גם בקטנותו, כפי שרואים במוחש אצל ילדי ישראל שטבעם מושך אותם לנשק את המזווה, ומגביהים את גופם למעלה כדי לנשק את המזווה. וכמה פעמים במשך היום, ובפרט בתחילת היום – תיכף בקומם משנתם, ובסוף היום – קודם השינה⁵.

יצר-הרע של ילד

ה. לימוד בתורה עם ילד קטן בענין בן סורר ומורה הוא [אף ש"איננו שומע בקול אביו" הוא דבר הכי מבהיל! איך יתכן שילד יהודי לא ישמע בקול אביו (אף שדיברו איתו לפני זה וכו')?] שמכיון שצריך להיות ענין החינוך, הרי יש לחנך את הילד, שמכיון שיש לו יצר הרע, שעי"ז יתכנו ענינים בלתי רצויים ר"ל, צריכה להיות המלחמה להימנע מזה, וכדאית המלחמה הכי קשה, כיון שזהו לאבינו שבשמים.

ו. האמת הוא בנוגע לחינוך הילדים, שמכיון שיעקב "קטן הוא" – הרי יש לו רק יצר הרע "קטנטן", וכאשר ענין החינוך הוא כדבעי, הרי אין צורך כלל להורים לדאוג בנוגע לילד, אף שהוא מסתובב ברחוב, שאז יתכן שיתחבר עם ילדים לא יהודים, כיון שהקב"ה שומר.

אלא שמ"מ על ההורים לקיים מצוות "חנוך לנער", וע"י התחלת עבודתם, מסייע הקב"ה שהילד יתנהג בתכלית השלימות, ואין צורך שהוריו (ואפילו סבו) יאמרו לו דבר פעמיים, אלא הוא שומע בקולם מיד בפעם הראשונה שאומרים לו, ועד שיש להוריו נחת ממנו, וגם לסבים – נחת מהנכד.

ועד"ז לילד עצמו יש נחת מעצמו, כיון שמספיק לו שהדבר כתוב בקיצור שו"ע כדי שיעשה זאת, ובפרט בדורנו שנתוספו גם ענינים שלפנים משורת הדין. ועד שמספיק לו שהדבר כתוב בסידור⁶.

החזר והחפצים הפרטיים

ז. ילד קטן, כשאומרים לו לעשות מחדרו הפרטי "בית חב"ד", הרי זה מתקבל אצלו בפשטות ובתמימות, שכן, בקומו משנתו אומר "מודה אני לפניך מלך", בידעו שהקב"ה ברא אותו, את הוריו אחיו ואחיותיו, ואת כל הדברים שמסביבו, ביתו

5. דבר מלכות וירא סעיף ז.

6. ש"פ תצא תנש"א (בלתי מוגה) סעיף י.

וחדרו, המטה והכסא כו', המזלג והכף, והמים ששותה כו', כך, שלא יפלא אצלו כלל שחדרו הפרטי הוא, למעשה, בית להשראת השכינה, עי"ז שנעשה בית תורה תפילה וגמ"ח, שזהו התוכן דבית חב"ד.

נקל לשער עד כמה מוסיף הדבר לילד לשאת בגאון את יהדותו – כשיכול להזמין את חבריו ולהראות לו (כולל – להראות לילד אינו יהודי) שעשה מחדרו "בית חב"ד", אשר עי"ז מתקשר עם בית חב"ד הכללי, ב707, ובמילא, מתקשר גם עם כל בית חב"ד שבכל העולם כולו, כך, שאינו חש רגש של בדידות, אלא אדרבה – רגש ותוקף שלגאון יעקב⁷.

ח. חשוב שיהיה לילד סידור פרטי משלו, וכן קופת צדקה ותהילים, שאז מיתווספת בזה החביבות שיש לדבר פרטי, כיון שזהו דבר פרטי של נפשו האלקית, ועד שזה חודר גם בגופו, כנראה בחוש שכשלילד קטן או לילדה קטנה יש סידור פרטי או קופה או תהילים יש לו בזה חשיבות מיוחדת וחביבות מיוחדת. וכן בשאר ספרי קודש⁸.

ט. יש לקבוע קופת הצדקה בחדר של הילד עם מסמר וכדו', וכן להניח סידור וחומש, ובמקום בולט.

ואז כאשר יבוא אליו אורח, אשר מסיבה שונה ומשונה אינו יודע מענינים אלו, הרי כטבע הילד שהוא רואה דבר חדש הוא מיד שואל מה זה? והמארח יענה לו – שזה סידור שבו מתפללים לה', וספר של תורה בו לומדים תורת ה', ו"קופת צדקה" בה מקיימים מצווה גדולה, נתינת כסף לעניים.

ותיכף יתעורר באורח הטבע היהודי שבו, "גומלי חסדים", והוא יחליט לעשות כך גם בחדרו הפרטי, ועד שכטבע הילד שאין לו סבלנות, וכשהוא רואה דבר טוב הוא רוצה לעשותו מיד, ובפרט כשהמארח יזרז אותו, וממילא מיד יוציא האורח כסף מכיסו ויתנו לקופת הצדקה⁹.

אכילה ושתי'

י. ילד קטן שמברך "שהכל נהיה בדברו" לפני ששותה מעט מים – כשמסבירים לו, שהקב"ה, שברא את כל העולם כולו, אותו, ואת המים שרוצה לשתות, צוה עליו ונתן לו את הכח, שהוא, הילד הקטן, יוכל לברך את הקב"ה, כביכול – אזי פותח זוג

7. שיחת ש"פ ויגש תשמ"ז השלמות לסעיף יא.

8. ברכת עיזה"כ אחר תפילת מנחה תשנ"ב (בלתי מוגה) סעיף ח.

9. שיחת ג' דסליחות לנשי ובנות ישראל תשמ"ח – בלתי מוגה, סעיף ט.

עינים גדולות... ומברך "ברוך אתה ה' . . . שהכל נהיה בדברו" מתוך התלהבות גדולה!¹⁰.

יא. ע"י שהילד אוכל מאכלים כשרים ה"ה מתחנך כראוי והוא גורם רוב נח"ר יהודי אמיתי להוריו, כולל נח"ר כפשוטו, שהילדים יהיו ילדים טובים ובריאים גם בגשמיות, ועד שהיהדות תאיר על פניהם, והם יהיו ילדים יפים בגשמיות, וזה ישפיע על היופי של עוד כו"כ ענינים.

[שמזה מובן גם גודל האחריות של האשה היהודיה ע"י שמירת הכשרות במטבח, לקנות רק "גלאט כשר", ולבשל ולהכין ע"פ חוקי התורה, הפרדת הכלים וכו' וכו']¹¹.

והשיב לב אבות על (ידי) בנים

יב. לפעמים אין האם יודעת כלל איפה חסר ענין הצדקה, ואח"כ ניגשת אחת מבנותיה ומספרת לה, שבמקום פלוני בבית הזה והזה גרה משפחה, וכאשר היתה שם כדי לשחק עם ילדי המשפחה, ראתה שבבית חסר רחבות, וחסרים ענינים שבביתה ישנם ובבית ההוא אינם, ובאה בטענות לאמה: היתכן?! איך היא מניחה שבבית יהודי שני יחסרו דברים טובים ונצרכים, והראיה – שאצלה בבית הם נמצאים, ומשתמשים בהם בחיי היום-יום?¹²

דוגמא ח"י

יג. יהודי צריך לחנך את ילדיו, מגיל הילדות ומעלה, כשהם עוד טף, קטנים שבקטנים – הנה מכיון שיש לו חלק אלוהי ממעל ממש והוא מחשיב זאת לעיקר, הרי הוא ג"כ מוסר נפש ילדיו, ע"י חינוך מתוך מסירות נפש שלו, שהילדים ידעו שהם גדלים ושליחותם בעולם היא להראות דוגמא חיה מהנהגתם הפרטית, שהיא באופן שמתכוונים לבנין בית המקדש השלישי, ובמילא מתכוונים ע"י ענינים של צדקה וכיו"ב כדי למהר את בנין המקדש.

וכאשר מראים דוגמא חיה בחיות אמיתית, הרי דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב ופועלים פעולתם, ועאכו"כ שפועלים פעולתם על ילדים יהודים אחרים ע"י הדוגמא חיה שלהם איך שילד יהודי צריך להתנהג¹³.

10. שיחת ש"פ ויגש תשמ"ז השלמות לסעיף י.

11. שיחת ג' דסליחות תשמ"ח לנשי ובנות ישראל – בלתי מוגה, סעיף ד.

12. שיחת כ"ח אייר תנש"א לנשי ובנות חב"ד (בלתי מוגה) סעיף ו.

13. שיחת כ' מנ"א תנש"א (בלתי מוגה) סעיף ה.

מענה לילדים על ניסים בזמננו

יד. ילדים השואלים אצל האב והאם: היתכן שלאחר שאמרנו בסדר של פסח ש"כולנו מסובין", מכיון ש"הוציאנו מעבדות לחירות", ו"לא את אבותינו בלבד גאל הקב"ה ממצרים אלא אף אותנו", שהרי אילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים, הרי גם אנו, ר"ל, משועבדים היינו, וא"כ היכן רואים את הניסים דיציאת מצרים? – מראים להם את התשובה לשאלתם: שגם בימינו מתרחשים ניסים¹⁴.

14. אור לכו ניסן תנש"א בעת היחידות סעיף ז – בלתי מוגה (בקשר לניסי מלחמת המפרץ).

פרק כ"ד

לימוד חסידות

חסידות כמרגליות

א. לימוד החסידות כיום הוא בבחינת מרגליות, היינו, כטעימה מהגאולה. שמכיון שהנה זה עומד אחר כתלנו, הנה הנה משיח בא, שאז יהיו הנישואין כביכול של ישראל עם הקב"ה (היינו, שיתגלה שישאל הם דבר אחד כביכול עם הקב"ה), הרי יש להתכונן לכך באופן המתאים.

יש צורך במרגליות איתם הולכים לחופה עם מלך מלכי המלכים הקב"ה. – חובה ללמוד חסידות ובשופי¹.

ב. לימוד החסידות באופן של נתינת כח לחושך הגלות – הנה עבודה זו אינה שוללת לגמרי שהאדם העובד ירגיש אעפ"כ כמציאות לעצמו. הוא אכן עובד ה' בחיות גדולה ועד שהוא משנה ועושה היפך טבעו ורגילותו, אבל לאחרי כל זה המציאות שלו היא בהתגלות – הוא עוסק בלהט בעבודת ה', (עד ללהט שלמעלה ממדידה והגבלה)².

אך בלימוד החסידות באופן של טעימה מהגאולה, מרגליות כנ"ל, הוא פועל אופן נעלה יותר: היהודי מכוסה ושקוע לגמרי עד למעלה ראש במקור חיותו, באלקות. ועד כדי כך שהוא איננו מציאות לעצמו. שזה נפעל ע"י פנימיות התורה בה אלקות מתגלה באופן גלוי.

וע"י שלומדים חסידות בשופי, "מתכסים" לגמרי ושוקעים באלקות, מעין מה שיהיה לע"ל³.

תומכי תמימים כהכנה לגאולה

ג. זהו גם הענין של תומכי תמימים שענינה הכנה לגאולה האמיתית והשלימה (להילחם באלה "אשר חרפו עקבות משיחך") – שהחידוש בה לימוד חסידות

1. לקוטי שיחות חלק כ י"ט כסלו סעיף ז-ח. וראה שם הערה 53: ואף שכ"ק מו"ח אדמו"ר לא האריך בהשיחה בענין המרגליות – ה"ז מפני שאז עדיין לא היה סמוך כל כך לזמן הגאולה, משא"כ עתה כו'.

2. וראה לעיל פרטי עבודת ה' של יהודי סעיף ח.

3. לקו"ש ח"כ י"ט כסלו סעיף ז. וראה גם דבר מלכות לך-לך סעיף יג-יד.

כסוגיות בנגלה. ששכל האדם מתייחד עם השכל דפנימיות התורה ביחוד נפלא שאין יחוד כמוהו ולא כערכו נמצא כלל בגשמיות, מעין ודוגמת והכנה למעמד ומצב דימות המשיח ש"יהיו כל ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת ובראם"⁴.

וכן שבלמוד החסידות בהבנה כמו סוגיות בנגלה – נעשה הענין ד"וירא אליו ה'", שעניני אלקות המתבארים בתורת החסידות באים בראיית עיני השכל, שזהו אופן הגילוי אלקות בגאולה האמיתית והשלימה – ראייה⁵.

ולכן צריך לעשות כל בית תומכי תמימים ע"י לימוד חסידות בבית⁶.

חסידות כעיקר

ד. ההדגשה בענין לימוד פנימיות התורה כפי שהיה בעבר, היתה בפעולת השמן שבתורה בלימוד נגלה דתורה (שהוא עיקר הלימוד), שנעשה חזור בהידיעה וההכרה והרגש בקדושת התורה, שהיא חכמתו של הקב"ה.

החידוש כיום הוא שנעשה גם הלימוד ברזין דרזין שבתורה בתור לימוד חשוב ועיקרי, היינו, לא רק באופן שמעריבים השמן (רזין דרזין) בהמזון העיקרי (נגלה), אלא שהשמן עצמו (רזין דרזין שבתורה) הוא ענין עיקרי של מזון, שבא בהבנה והשגה בשכל האדם, בדוגמת מזון גשמי (פרנסה כפשוטה) שנעשה דם ובשר כבשרו⁷.

4. דבר מלכות תצא סעיף יד.

5. דבר מלכות וירא סעיף יב.

6. דבר מלכות תצא סעיף טו.

7. דבר מלכות מקץ סעיף ז. וראה שם סעיף ח.

לזכות

החתן הרה"ת שלום דובער שי'

והכלה מרת חי' מושקא שתחי'

ניסילביץ

לרגל נישואיהם בשעטומ"צ – ט"ו תמוז תשפ"ד

*

יה"ר שיהא ביתם בנין עדי עד, מיוסד על יסודי התורה והמצוה

כפי שהם מוארים במאור שבתורה זו תורת החסידות

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ומתוך הצלחה בגו"ר ושמחה וטוב לבב